

CEVRO REVUE 6/7

ČASOPIS PRO PŘÍZNIVCE PRAVICOVÉ POLITIKY

09

20 LET SVOBODY
10 LET CEVRO

Volby do Evropského parlamentu
Jerzy Buzek předsedou EP
Vývoj frakcí

CENA 30,- Kč

0 6

9 771213 952004

ÚVODNÍK / Vážení čtenáři / Petr Sokol	3
EVROPSKÉ VOLBY – HLAVNÍ TRENDY	4
ZMĚNY V EVROPSKÉM PARLAMENTU	5
Zrod nové frakce: Evropanští konzervativci a reformisté	5
Euroskeptici vytvořili novou frakci	6
Socialisté mění název frakce	6
Polák v čele Evropského parlamentu	7
ANALÝZA VÝSLEDKŮ V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH	8
Irsko: Libertas – nenarozené dítě evropských voleb	8
Spojené království: Vzestup menších stran	9
Francie: Sarkozy vítězem	10
Španělsko: Vládní socialisté poraženi	12
Portugalsko: Překvapivý nástup pravice	12
Itálie: Berlusconi zvolen pětikrát	13
Malta: Labouristé obhájili	14
Německo: Tři poslanci na dobu neurčitou?	14
Lucembursko: Nová pravidla, staré výsledky	15
Belgie: Jedna země, dva výsledky	16
SLOŽENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU PO VOLBÁCH 2009	18
Nizozemsko: Vítězem Wilders	20
Švédsko: Plichta a Piráti	21
Dánsko: Vítěz, který nejvíce ztratil	22
Finsko: Kraluje Opravdový Fin	22
Rakousko: Kancléř v tísní	23
Slovensko: Vyhrál Smer, kroužkovací smršť	24
Polsko: „Irlanzace“ pokračuje	25
Lotyšsko: Neúspěch vládních stran	26
Estonsko: Mladý Tarand porazil strany	26
Litva: Další potvrzení vlády	27
Maďarsko: Rekordní vítězství	28
Slovinsko: Koalice vs. opozice 4:3, nebo 4:4?	29
Řecko: Zelená premiéra	30
Kypr: Volby v rozdělené zemi	31
Bulharsko: Bojko vyhrál podruhé volby do EP	31
Rumunsko: Prezidentova dcera poslankyní	33
ČTYŘI STÁVAJÍCÍ KOMISAŘI V EP	34
CO NÁM ŘEKLY VÝSLEDKY DRUHÝCH EUROVOLEB V ČESKU / Ladislav Mrklas	35

CEVROREVUE

ČASOPIS PRO PŘÍZNIVCE PRAVICOVÉ POLITIKY

VYDAVATEL:

CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie
 Jungmannova 17, 110 00 Praha 1 - Nové Město
 IČO: 697 80 684
 tel.: 224 237 769, 603 460 851
 e-mail: info@cevro.cz
 www.cevro.cz
 předseda: Ivan Langer
 ředitel: Ladislav Mrklas

VÝROBA:

Nakladatelství Jalna
 Mickiewiczova 17, 160 00 Praha 6
 tel.: 257 533 280
 e-mail: jalna@jalna.cz
 www.jalna.cz

šéfredaktor: Petr Sokol
 výkonný redaktor: Zbyněk Klíč
 technický redaktor: Jiří Sládeček
 grafická úprava a zlom: Martin Sládeček
 grafický návrh: Missing Element, s. r. o.
 tisk: Tiskárna Flora, s. r. o.
 foto: archiv CEVRO
 foto na obálce: archiv CEVRO

cena: 30,- Kč | Praha, červenec 2009
 ev. č. MK ČR E 141156 | ISSN 1213-9521

Partneři
CEVRO

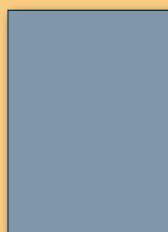
 Hanns-Seidel-Stiftung eV
 Zastoupení v ČR

 Konrad
 Adenauer
 Stiftung

 ELS-ED

INZERUJTE V CEVROREVUE

- > Časopis CEVRO REVUE vychází od roku 2001, od ledna 2003 jako měsíčník.
- > Časopis CEVRO REVUE je unikátním zdrojem informací pro všechny tvůrce i příznivce české pravicové politiky. Poskytuje prostor pro diskusi o nejrůznějších politických a ekonomických tématech.
- > K příspěvatelům CEVRO REVUE patří politici, akademici, publicisté a další příznivci nejen české liberálně-konzervativní politiky.

celá strana
210 × 297 mm

15 000,- Kč

1/2 strany
210 × 148 mm

9000,- Kč

1/3 strany
210 × 99 mm

6000,- Kč

1/4 strany
210 × 74 mm

5000,- Kč

Další speciální rozměry inzerátů,
vkládání listů – cena dohodou.Ceny jsou smluvní
a jsou uvedeny bez DPH.Další informace:
info@cevro.cz, tel.: 221 506 720

PETR SOKOL

šéfredaktor CEVROREVUE

VÁŽENÍ ČTENÁŘI

V letošním prvním letním dvojčísle CEVRO Revue jsme pro vás připravili speciál týkající se letošních evropských voleb. V minulém čísle jsme se zamýšleli nad výsledky voleb do Evropského parlamentu v České republice a tentokrát bychom vám rádi přiblížili, jak tyto ojedinělé volby probíhaly v ostatních šestadvaceti státech Unie. Z tohoto důvodu jsme pro vás připravili dvacet sedm podrobných statí o volbách ve všech zemích Unie. V jejich rámci najdete nejenom rozbor výsledků, ale také propojení evropských voleb s národními tématy

v členských státech nebo představení zajímavých a neobvyklých kandidátů, kteří se ucházeli o místo mezi poslanci Evropského parlamentu. Takto podrobný rozbor evropských voleb nebyl dosud v českých periodikách publikován. CEVRO Revue tyto originální články mohla publikovat i díky spolupráci se serverem stranyavolby.cz, jehož zpravodajství o volbách do EP podporuje Úřad vlády.

Nezůstaneme ale jen u popisu voleb v jednotlivých státech. Chceme vám přiblížit také některé události, které volby předznamenal. Analy-

zujeme proto například volbu nového předsedy Evropského parlamentu, kterým se poprvé stal občan nové členské země – Polák Jerzy Buzek. Samostatné články věnujeme také vzniku dvou nových frakcí a transformaci jedné ze stávajících frakcí.

Letní dvojčíslo má tradičně rozšířený rozsah, a proto se nám do něj vešla i obvyklá grafická příloha. I ta je, ostatně jako vždy v CEVRO Revue, tematická a přináší přesné složení frakcí v Evropském parlamentu, jak byly ustaveny na počátku července.

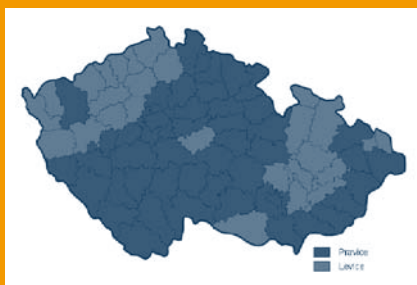
Příjemné letní čtení! ■

Souhrnné výsledky voleb do EP 2009 – počet křesel

Frakce	2004	2009	+/-	Předseda
EPP (EPP-ED)	291	265	-26	Joseph Daul
S&D (PES)	217	184	-33	Martin Schulz
ALDE	99	84	-15	Guy Verhofstadt
Zelení-EFA	43	55	+12	Daniel Cohn-Bandit, Rebecca Harms
ECR	* 37	54	+17	Michal Kamiński
GUE-NGL	41	35	-6	Lothar Bisky
EFD (IndDem)	25	32	-7	Nigel Farage, Francesco Speroni
nezařazení	32	27	-5	
Celkem	785	736		

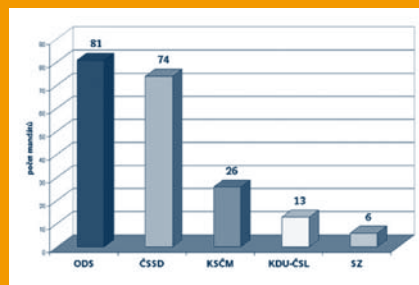
* MER + AEN + nezařazení

WWW.STRANYAVOLBY.CZ

Navštivte novou stránku CEVRO specializovanou na volby a politické strany.

Analýzy výsledků, komentáře k dění uvnitř stran, změny volebních systémů.

Stránku připravuje tým odborníků CEVRO pod vedením politologa Petra Sokola.

EVROPSKÉ VOLBY – HLAVNÍ TRENDY

Všeobecně se očekávalo, že evropské volby v čase hospodářské krize pomohou levici. V realitě se ale opak stal pravdou. Socialisté dokázali zvítězit jen v Řecku, na Maltě, na Slovensku, ve valonské části Belgie, v Rumunsku, v Dánsku a ve Švédsku. V posledních třech jmenovaných státech ale celkové výsledky znamenaly, že socialistické strany přes zisk pozice nejsilnější strany s pravici spíše remizovaly.

Strany, které můžeme přiřadit k pravici, se staly nejsilnějšími v devatenácti zemích Unie a ve vlámské a německojazyčné části Belgie. Z devatenácti zemí s vítězstvím pravice se ve dvou případech jednalo o strany patřící k nové konzervativní frakci (ECR) a o sedmáct zemí, kde vyhrála členská strana Evropské lidové strany nebo strana, která se do ní hlásí (Lotyšsko).

Liberalní strana se stala nejsilnější silou pouze v Estonsku.

Účast klesá

Letošní volby potvrdily dva trendy typické i pro volby před pěti lety a jeden naopak vyvrátily. Trendem, který letošní volební klání potvrdilo, se stala klesající volební účast (ze 45 % na 43 %), potvrzující, že voliči nepřikládají evropským volbám stále patřičný význam. Přes rozšiřující se pravomoci Evropského parlamentu voliči stále volby do něj odsuzují nízkou účastí do kategorie voleb druhého řádu. Vzhledem k faktu, že volby pokrývají země, v nichž žije celkem půl miliardy občanů, jsou volby do EP největšími volbami druhého řádu na světě.

Volby v tomto roce rovněž potvrdily převahu pravice v EP, která platí již od roku 1999.

Vlády vs. opozice = remíza

Vyvrácena byla naopak charakteristika evropských voleb jako voleb, v nichž v drtivé většině vítězí

opoziční strany, protože voliče využije tyto méně důležité evropské volby k tomu, aby vytrestal uprostřed funkčního období svou vládu. To pak vede k vítězství opozičních či k úspěchům netradičních stran. K tomu druhému se ještě vrátíme, ale nyní prozkoumejme, jak si vedly vlády, respektive strany, které je tvoří, v evropských volbách. Nejsilnější stranou se opoziční strana stala ve dvanácti státech, v dalších dvou státech (Bulharsku a Lotyšsku) vyhrála strana, která dosud není v národním parlamentu, protože od jejího vzniku neproběhly žádné národní volby. Ve dvanácti státech naopak vyhrála vládní strana, ve dvou případech z toho (v Rakousku a Rumunsku) byla nejuspěšnější stranou menší strana zastoupená ve velké koalici. V poslední, sedmadvacáté zemi – České republice – vítěze nelze zařadit, protože zemi vládne nestranická úřednická vláda. I zde ale vyhrála strana, která byla hlavní složkou poslední politické vlády.

Krajní pravice se zviditelnila

Výrazným trendem voleb se stal i nástup krajní pravice. Tě se v několika státech podařilo profitovat z hospodářské krize a zaznamenat výrazné úspěchy. Většinou se ale jednalo jen o vstup do EP, a to ještě spíše v menších státech, takže si krajní pravice nebude moci ani založit vlastní frakci.

Vůbec ve věci frakcí v EP se převratné změny nekonaly. Evropská lidová strana (EPP) si zachovala pozici nejsilnější frakce, i když v ní již nejsou konzervativci z prvku Evropští demokraté (ED). Ti spolu s částí stran z bývalé frakce Unie pro Evropu národů (UEN) založili nefederalistickou frakci Evropští konzervativci a reformisté (ECR, podrobněji v samostatném článku). Zbytek UEN se spojil s euroskeptiky z bývalé a nyní již neobnovené frakce Nezávislost a demokracie

(IndDem) a založili frakci Evropa svobody a demokracie (EFD, podrobněji v samostatném článku). Všechnu ostatní frakce zůstaly zachované a tak se počet frakcí nezměnil: stejně jako před volbami jich bude sedm. Jen druhá nejsilnější frakce – socialistická – si změnila název a bude se jmenovat Progressivní aliance socialistů a demokratů (PASD, podrobněji v samostatném článku). Socialisté celkově ve volbách oslabili a jejich frakce přes rozšíření o italský subjekt (Demokratická strana) bude slabší než dosud. Totéž platí pro liberály (ALDE) a komunisty (GUE–NGL). Lehce posílili zelení ve spojení s regionalisty. Konzervativní ECR je silnější, než dosud byla příbuzná frakce ECR, a antiintegrační EFD je přibližně stejně silná jako bývalá frakce IndDem. V řadě frakcí ale došlo ke změně vnitřní rovnováhy, například v EPP převážily strany křesťanskodemokratické a konzervativce ze Švédska ani nebyl zvolen do předsednictva.

Volby také objevily nový typ strany – stranu s jediným bodem programu, liberalizací internetu, a to v podobě úspěchu Pirátské strany ve Švédsku.

Příbuzní do Štrasburku!

Zajímavým trendem se letos stala častá kandidatura příbuzných známých politiků do EP. Do EP byla tak například zvolena žena švédského ministra zahraničí, syn bývalého polského prezidenta, dcera úřadujícího rumunského prezidenta či syn bývalého estonského premiéra a současného dosluhujícího poslance EP. Poslední dva jmenovaní byli dvěma ze tří kandidátů zvolených do EP jako nezávislí. Známý politik pomohl do EP i Bogdanu Kazimierzovi Marcinkiewiczovi v Polsku, tohoto neznámého jmenovce bývalého premiéra Poláci „vykřikovali“ preferencemi do EP.

ZMĚNY V EVROPSKÉM PARLAMENTU

ZROD NOVÉ FRAKCE: EVROPŠTÍ KONZERVATIVCI A REFORMISTÉ

Krátce po volbách byl završen proces vzniku nové konzervativní frakce. Aktivity v tomto směru zahájili čeští občanskí demokraté a britští konzervativci již v roce 2006, kdy společně vytvořili Hnutí pro evropskou reformu (MER). Jedním z jeho cílů bylo vytvoření nové pravicové, nefederalistické frakce v Evropském parlamentu. Ještě před letošními volbami do EP ODS i Konzervativní strana oznámily, že okamžikem voleb opouští dosavadní frakci Evropská lidová strana – Evropští demokraté (EPP–ED).

Česko-polsko-britské jádro

Zúčastněné strany oznámily vznik nové frakce v Evropském parlamentu na konci června. Frakce ponese název Evropští konzervativci a reformisté a původně se k ní přihlásilo pětapadesát nově zvolených poslanců EP. Jádrem nové frakce se staly dvě strany, které tvořily prvek Evropští demokraté v rámci frakce Evropská lidová strana – Evropští demokraté (EPP–ED) – britská Konzervativní strana a česká Občanská demokratická strana (ODS). Třetí klíčovou stranou ve frakci je polská formace Právo a spravedlnost (PiS), jejíž poslanci dosud zasedali ve frakce Unie pro Evropu národů (UEN) a strana patřila k eurostraně Aliance pro Evropu národů (AEN), kterou vytvořily zejména strany patřící v EP právě k frakci UEN.

Z pětapadesáti poslanců nové frakce pochází dvacet šest z britské Konzervativní strany (včetně jednoho zvoleného v Severním Irsku pod hlavičkou Ulsterští unionisté a konzervativci), patnáct z polského PiS a devět z české

ODS. Už samotní britští konzervativci by tedy sami naplnili jednu ze dvou podmínek k ustavení frakce – členství pětadvaceti poslanců. Druhou podmínkou tvoří účast poslanců z alespoň čtvrtiny členských zemí Unie (aktuálně sedm států). I tato podmínka byla naplněna, protože k nové frakci se připojilo pět dalších poslanců z pěti zemí.

Pět zemí – pět poslanců

Prvním z nich je maďarský poslanec Lajos Bokros, který byl zvolen za Maďarské demokratické fórum (MDF). Bokros je bývalý neustranický ministr financí v socialistické vládě G. Horna, který na počátku 90. let provedl v Maďarsku radikální ekonomické reformy. Bokros byl letos osloven MDF, aby vedl jako neustraník jeho kandidátku do EP. Nabídku přijal a vytáhl stranické preference ze dvou procent nad hranici pěti procent, nutnou ke vstupu do EP. Konzervativní MDF mělo dosud jediného poslance EP, který zasedal ve frakci EPP–ED. MDF jako strana bylo plnoprávným členem Evropské lidové strany (EPP), kterou nyní pravděpodobně opustí.

Dalším členem frakce se stal Roberts Zile, poslanec za lotyšskou konzervativní stranu Za vlast a svobodu – Lotyšské národní hnutí nezávislosti (TuB–LNNK). Zile je bývalý ministr financí a dopravy a v EP již zasedal od roku 2004. Jeho strana patřila ke stejné frakci i eurostraně jako polské PiS – tedy k UEN (resp. eurostraně AEN).

Nizozemsko bude v nové frakci zastupovat Petr van Dalen, který byl zvolen za koalici Křesťanské unie (ChU) a Politické reformní strany (SGP). Obě

spojené strany patří k ortodoxně protestantským stranám. Zatím měly v EP dva poslance, za každou koaliční stranu jednoho, a oba do voleb náleželi k eurosektické frakci Nezávislost a demokracie (IndDem). Nyní se jejich cesty v EP rozejdou. Koalice obhájila v letošních volbách dva mandáty, ale každý z poslanců zasedne v jiné frakci. Peter van Dalen zvolený za ChU, která je nyní členem nizozemské koaliční vlády (s křesťanskými demokraty a labouristy), míří do nové frakce Evropští konzervativci a reformisté, zatímco poslanec Belder zvolený za SGP se nepřihlásil k frakci Evropa demokracie a svobody.

Ve frakci bude ale ještě jeden Nizozemec, i když zvolený v Belgii. Belgičká (vlámská) strana Listina Dedecker (LDD; pojmenovaná po svém zakladateli) nominovala publicistu a bývalého vysokého úředníka Evropské komise Derka Jana Eppinka. Eppink byl tajemníkem v kabinetu komisařů Bolkesteina a Kallase. Dříve pracoval jako novinář a proslavil se knihou Život evropského mandarína, v níž vtipně popsal život eurokratů. Listina Dedecker, která vznikla oddělením pravicového křídla od Vlámských liberálů a demokratů (VLD), dosud nebyla v EP zastoupena.

Posledním poslancem nové frakce se měl stát Hannu Takkula, který byl zvolen za finskou agrární Stranu středu (KESK), ale odmítl pokračovat spolu se zbylými poslanci této strany v rámci frakce Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE), jejíž jádro tvoří poslanci stran patřících k eurostraně Evropští liberálové, demokraté a reformisté (ELDR). Takkula argumentoval, že ALDE je pro jeho stranu příliš levicová a progresivní. Takkula ale ješ-

tě před ustavením nového EP své rozhodnutí změnil a vrátil se do ALDE.

Naopak se ještě po oficiálním ohlášení vzniku frakce podařilo získat poslance Waldemara Tomaszewského, které zastupuje menšinou Polskou volební akci v Litvě (AWPL–LRLA).

Po ustavující schůzi byl z ECR vyloučen britský poslanec Edward McMillan-Scott, protože proti vůli frakce kandidoval na post místopředsedy EP a tím přispěl k nezvolení oficiálního kandidáta ECR Michala Kamińskiego. Frakce má nyní 54 členů,

čímž je pátá největší v EP. Předsedou nové frakce byl nejprve prozatímně zvolen Brit Timothy Kirkhope, kterého po ustavující schůzi EP nahradil Polák Michal Kamiński. Místopředsedou frakce byl zvolen také Jan Zahradil z ODS. ■

EUROSKEPTICI VYTVOŘILI NOVOU FRAKCI

Na počátku července byla ustavena nová frakce v EP. Vytvoří jí eurokritické a pravicově populistické strany. Jádro nové frakce bude tvořit osa britské Strany za nezávislost Spojeného království (UKIP) a italské autonomistické Ligy severu (LN). UKIP požaduje odchod Spojeného království z EU a v dalším programu vyznává konzervativní hodnoty. Dosud byl v EP klíčovou složkou euroskeptické frakce Nezávislost a demokracie (IndDem). Ve stejné frakci zasedala na počátku minulého funkčního období také Liga severu, která prosazuje silnější postavení bohatého italského severu v rámci Italské republiky. Liga navíc využívá pravicově populistický program v otázkách kritiky imigrace. V druhé části funkčního období 2004–2009 byla Liga součástí frakce Unie pro Evropu národů (UEN). V minulosti už

poslanci Ligy zasedali také mezi regionalisty a liberály. Liga severu tvoří součást aktuální italské vlády spolu s Berlusconiho formací Lid svobody (PdL = sjednocení dosavadní Forza Itálie a Národní aliance).

UKIP bude v novém EP zastupovat třináct poslanců, Ligu severu devět. Ostatní strany již frakci dodají mnohem menší kontingenty poslanců. Dva vyše protiimigrační Dánská lidová strana (DFP, dosud člen UEN) a také nacionalistická řecká strana Lidové ortodoxní hnutí (LAOS, zatím IndDem). Ostatní strany již bude zastupovat vždy jen jeden poslanec: pravicově populistickou stranu Opravdoví Finové, ortodoxně protestantskou Politickou reformovanou stranu (SGP, dosud IndDem) z Nizozemska, Slotovu nacionalistickou a xenofobní Slovenskou národní stra-

nu (SNS, nováček v EP, formálně člen eurostrany AEN) a formaci Libertas Francie. Posledně jmenované uskupení, které před volbami spojilo Hnutí pro Francii (MPF) a anti ekologickou stranu Lov, rybolov, příroda, tradice (CPNT), bude zastupovat veterán evropské euroskeptické scény a monarchista z kraje Vendée Philippe de Villiers. De Villiersova strana MPF měla dosud dva poslance v řadách frakce IndDem.

Dlouho nebyl jasný název skupiny, která by v sobě měla pojmut 31 poslanců z osmi členských států (minimum 25 poslanců a 7 států). Spekulovalo se o názvech Evropa svobodných národů nebo Evropa národů pro svobodu. UKIP chtěla v názvu vidět pojem „nezávislost“, ale nakonec ustoupila a byl zvolen název Evropa svobody a demokracie. ■

SOCIALISTÉ MĚNÍ NÁZEV FRAKCE

Socialistická frakce v Evropském parlamentu se po letošních volbách rozšířila o evropské poslance zvolené za italskou Demokratickou stranu (PD). Nový partner socialistů vznikl v říjnu 2007 sloučením socialistických (např. Levicová demokraté – DS) a křesťanskodemokratických stran (např. Kopretina), jejichž poslanci dosud zasedali v EP v několika skupinách (zejména

socialistické PES a liberální ALDE). Sloučená strana se rozhodla pro volební spolupráci se socialisty v EP. Společná frakce bude sdružovat 183 poslanců, přičemž jednadvačet jich bude zastupovat italskou Demokratickou stranu.

Socialistická frakce v EP v reakci na to změnila i svůj název. Nejprve uvažovala o názvu Aliance socialistů

a demokratů pro Evropu (ASDE), ale tuto variantu opustila z důvodu velké podobnosti se jménem liberální frakce v EP (Aliance liberálů a demokratů pro Evropu – ALDE). Zatím proto zvolila název Progresivní aliance socialistů a demokratů (Progressive Alliance of Socialists and Democrats). Definitivní podobou jména frakce, zkratkou a novým logem se bude zabý-

vat sedničlenná pracovní skupina. Již teď se ale objevuje kritika některých socialistických stran, které se obávají ztráty identity. Francouzští socialisté kritizují samotnou změnu názvu a volají po zachování růže jako loga skupiny, britští labouristé se obávají hrozící záměny s liberálními demokraty v Británii a kriticky se na změny dívá i řecký PASOK.

Socialistická frakce si připsala ještě jeden zisk, když se k ní přihlásil kyperský poslanec zvolený za Demokratickou stranu (DIKO), která se dosud hlásila k liberální frakci ALDE, v níž

zasedal v minulém funkčním období evropský poslanec z DIKO.

Frakce socialistů a demokratů si již také zvolila nové vedení. Pozici předsedy obhájil dosavadní šéf socialistické frakce (PES) – Němec Martin Schulz (SPD). Německý politik, o kterém se hovoří jako o možném kandidátovi socialistů na funkci předsedy EP v druhé části funkčního období, získal ve volbě 144 ze 163 odevzdaných hlasů.

Místopředsedy se stali María Badía i Cutchet ze Španělska (PSOE), Slovenka Monika Beňová (Smer), Belgičanka Véronique de Keyserová (va-

lonská PS), Brit Stephen Hughes (Labour), Francouz Stéphane Le Foll (PS), Rumun Adrian Severin (PSD), Ital Gianluca Susta (PD, dosud místopředseda ALDE), Rakušan Hannes Swoboda (SPO) a Švédka Marita Ulvskogová (SAP). Počet místopředsedů se zvýšil oproti dosavadní frakci PES z osmi na devět. Z dosavadních místopředsedů vypadli zástupci socialistů z Lucemburska, Nizozemska a Bulharska. Nováčky jsou zástupci Belgie, Rumunska, Švédska a Slovenska. V nejužším vedení není zástupce české ČSSD, jak se před volbami předpokládalo. ■

POLÁK V ČELE EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Evropský parlament si 14. července zvolil ve Štrasburku své nejužší vedení. Novým předsedou byl poprvé zvolen kandidát z nových východoevropských členských států Unie, Polák Jerzy Buzek. Tento bývalý polský premiér získal hned v prvním kole volby 555 hlasů (86,18 % odevzdaných hlasů) a byl s velkou převahou zvolen předsedou EP.

Buzek v EP zastupuje druhé funkční období polskou stranu Občanská platforma (PO), která je nyní součástí frakce Evropské lidové strany (EPP). Jako jediná se mu v samotné volbě postavila poslankyně za švédskou postkomunistickou Levicovou stranu (VP) Eva Britt Svenssonová, která v EP náleží ke komunistické frakci GUE–N–GL. Svenssonovou podpořilo ve volbě 89 z celkem 713 hlasujících poslanců.

Složité cestou k jednoduché volbě

Buzkova cesta do čela EP ale původně nebyla vůbec jednoduchá. Již v rámci poslancecké frakce Evropské lidové strany (EPP) se mu postavil jako protikandidát dosavadní místopředseda EP za italskou stranu Forza Italia, který byl nyní zvolen za nástupnickou stranu Lid svobody (PdL) Mario Mauro. Buzkova i Maurova strana ve volbách do EP výrazně uspěly a staly se druhou a třetí silou v rámci největší parlamentní frakce, Evropské lidové strany. Jejich sou-

peření hrozilo rozkoem v této frakci. Otázku nominace kandidáta na předsedu se proto snažily vyřešit na speciální schůzce i premiéři obou zemí a zároveň předsedové navrhujících stran – Donald Tusk a Silvio Berlusconi. Ani bilaterální jednání otázku nevyřešilo. Po fázi hledání podpory nakonec M. Mauro kandidaturu vzdal a podpořil Buzka. Tím polský kandidát získal podporu celé frakce EPP.

O pozici hlavního Buzkova rivala mimo EPP usiloval dosavadní předseda liberální frakce Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE) Graham Watson, který v EP zastupuje britské liberální demokraty. Watson se pokoušel svou dlouho dopředu avizovanou kandidaturou rozbít dosavadní spojenectví, které v EP tvořila středopravicová frakce EPP–ED a socialisté. Watson po výsledku voleb sázel na dohodu s EPP. Předpokládal, že navrhne, aby prvním předsedou byl evropský lidovec Buzek a v druhé části funkčního období Watson. Zvažoval rovněž spojenectví menších frakcí. Když nezískal podporu v nové konzervativní frakci ECR, jejíž členové se rozhodli podpořit Buzka, a evropské lidovci se dohodli na vytvoření technické dohody se socialistickou frakcí, svou kandidaturu stáhl. Existují ovšem spekulace, že si vyhodnotil, že proti populárnímu Buzkovi nemá šanci a počká si na druhou část funkčního období, kdy po-

měří síly s předsedou frakce socialistů a demokratů Schultzem. Právě člen německé SPD Schultz by měl Buzka nahradit podle obnovené „technické“ dohody mezi EPP a socialisty. Po odstoupení Watsona se navíc podařilo uzavřít dohodu EPP, socialisté a demokraté, ALDE, která řeší rozdělení předsednických postů v klíčových výborech EP. Také tlak na tuto dohodu mohl být jedním z důvodů, proč Watson nakonec předsednickou volbu vzdal a ve hře zůstala jen zástupkyně komunistické frakce Svenssonová. Ta proti spojenectví čtyř největších frakcí neměla reálnou šanci.

Rodák z území ČR

Jerzy Buzek se ve svých devětašedesáti letech stal dosud nejvýše postaveným politikem z nových členských zemí v rámci Evropské unie a jejích orgánů. Zajímavostí může být i fakt, že se nový předseda Evropského parlamentu narodil na území dnešní České republiky. Buzek totiž pochází z vesnice Smilovice na Frýdecko-Místecku, která byla součástí Těšínska. Buzek se zde narodil v roce 1940, a tedy v době, kdy tato část země byla okupována Němci. Buzkova rodina se po roce 1945 odstěhovala do Chorzowa v Polsku. Buzek, který je protestantského vyznání, stál v čele polské vlády v letech 1997 až 2001. ■

ANALÝZA VÝSLEDKŮ V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH

IRSKO: LIBERTAS – NENAROZENÉ DÍTĚ EVROPSKÝCH VOLEB

Irové letos volili o jednoho evropského poslance méně než před pěti lety. Mandát byl ubrán v obvodě, který tvoří irské hlavní město Dublin. To slibovalo pro tento obvod velmi napínavý volební souboj, protože tradičně je baštou menších stran, které nemají šanci získat mandát jinde než právě tady. Pro ně bylo ubrání čtvrtého mandátu výzvou k pokusu o udržení pozic v EP.

V irské politice byly volby do EP zastíněny komunálními volbami a dvojicí doplňovacích voleb do národního parlamentu. Irové čekali zejména na to, zda se ve spojených volbách odrazí výsledky průzkumů veřejného mínění, které již měsíce ukazují náskok opoziční středopravicové strany Fine Gael (Irský kmen – FG) před vládní stranou Fiánna Fail (Vojáci osudu – FF). To by nebylo nijak převratné v řadě jiných zemí, v Irsku ale platí, že FF zatím byla nejsilnější parlamentní stranou ve všech národních volbách od svého založení. FG sice již několikrát vládla, ale vždy v koalici, kdy se menší strany spojily proti volebnímu vítězi (FF). Nyní se zdá, že by FG mohla tuto tradici v nejbližších parlamentních volbách prolomit. Lídr FG Enda Kenny je k tomuto cíli po pátečních volbách velmi blízko. Jeho strana s náskokem několika procent vyhrála komunální volby a zvítězila v jednom z dublinských obvodů v doplňovacích volbách do národního parlamentu (v druhém vyhrál nezávislý kandidát).

Úspěch FG se odrazil i v evropských volbách, kde získala nejvíce z dvanácti irských mandátů – čtyři, a v počtu prvních preferencí i počtu

mandátů porazila svého hlavního rivala z FF. Druhým jednoznačným vítězem irských voleb je Labouristická strana (LP). Tato sociálnědemokratická strana hrála v Irsku tradičně roli „třetího vzduchu“ a získávala volební výsledek, který se vyznačoval velkým odstupem od obou pravicových stran – FF a FG. Irští labouristé jsou ale zřejmě jednou z mála socialistických stran v Evropě, kterým ekonomická krize pomáhá k voličskému vzestupu. V některých ukazatelích se dokonce v těchto volbách labouristé začali dotahovat na FF. Uveden může být například fakt, že labouristé nakonec získali stejný počet mandátů v EP jako FF.

Naopak FF zůstává v krizi po odchodu premiéra B. Aherna, který musel rezignovat kvůli finanční aféře. Jeho nástupce v roli premiéra a šéfa FF Brian Cowen si od nástupu do funkce také velkou popularitu nezískal.

Dublin – tuhý boj s překvapivým koncem

V Dublinu se naplnil scénář, který předpokládal vyrovnaný souboj s otevřeným koncem. Jako první byl zvolen dosavadní poslanec za FG Gay Mitchell, který stejně jako před pěti lety získal v hlavním městě nejvíce prvních preferencí. Jeho pozice favorita se potvrdila, zajímavé ale je, že zatímco před pěti lety byl zvolen již v prvním kole sčítání, letos až ve čtvrtém. Podobně dopadl i další stávající poslanec EP – labourista Proinsias de Rossa (v minulosti šéf nalevo od labouristů stojící Demokratické levice a Dělnic-

ké strany). I on měl na druhém místě v počtu prvních preferencí velký náskok před ostatními, ale i tak musel čekat až na šesté kolo sčítání (minule zvolen v pátém). O posledním, třetím mandátu se rozhodlo až v závěrečném sedmém kole sčítání. O kolo dříve vypadla stávající poslankyně za levicově nacionalistickou Sinn Féin (SF; historicky první člen EP za tuto stranu z Irské republiky) – Mary Lou McDonaldová. A právě přerozdělení jejich hlasů rozhodlo v sedmém kole souboj mezi poslancem EP za FF Eoinem Ryanem a šéfem levicové Socialistické strany (SP) Joem Higinsem. Přirozená blízkost SF a SP rozhodla o vítězství Higinse a vládní strana ztratila zastoupení mezi evropskými poslanci z hlavního města, a to poprvé od roku 1979.

Severozápad – Ganley mimo hru

Neméně sledovaný byl duel v obvodě Severozápad. Tam mu atraktivitu přidal zejména odpůrce Lisabonské smlouvy, podnikatel a zakladatel celoevropského hnutí Libertas Declan Ganley, který zde chtěl zahájit vítězná tažení hnutí Evropou. Mandáty obhájovala v obvodě silná trojice kandidátů: úřadující poslanec za FG Jim Higgins, na post držený FF nově nominovaný Pat „The Cope“ Gallagher a nezávislá poslankyně EP Marian Harkinová, která se těší podpoře místní občanské společnosti a v EP patří k liberální frakci ALDE. Po sečtení prvních preferencí se hlavní kandidáti na čele seřadili v pořadí Harkinová, Gallagher, Higgins a s malým odstupem Ganley. Vyrov-

nané zápolení trvalo až do posledního sedmého kola sčítání, kde první tři byli zvoleni, a to s minimálními rozdíly mezi nimi, zatímco odstup Ganleyho od vítězné trojice se výrazně zvětšil. Ganley požádal o přepočítání hlasů a po tom, co ten ukázal ještě horší výsledek, uznal porážku a oznámil, že odchází z politiky. Jaký bude osud jím založeného celoevropského hnutí Libertas, nechal otevřeně. Vzhledem k tomu, že Libertas získal v celé Evropě jediný mandát (ve Francii), zdá se celý ambiciózně nastartovaný a Ganleyem bohatě sponzorovaný podnik mrtvý.

Jih – Sinnottová končí v EP

V obvodě Jih obhájil svou pozici jednoho z nejpobulárnějších irských poslanců Brian Crowley, který dosud za FF spolupředsedal frakci Unie pro Evropu národů (UEN), do níž až do letošních voleb FF v EP patřila. Oslabení pozice FF i na jihu země se promítlo do skutečnosti, že Crowley byl letos zvolen až ve čtvrtém kole sčítání (minule v prvním). V šestém kole byl následně kandidát FG Sean Kelly, kterému se podařilo v přízní voličů předčít druhého kandidáta FG v obvodě stávajícího poslance EP Colma Burkeho – eliminovaného v pátém kole. Až osmé, poslední kolo rozhodlo, že třetím poslancem za obvod Jih

se stane labourista Alan Kelly. V sedmém kole byla eliminována kandidátka Sinn Féin, což v posledním kole ještě zvýšilo rozdíl mezi Alanem Kellym a nezávislou poslankyní EP Kathy Sinnottovou (v EP v IndDem). Žádný z obou kandidátů ani v posledním kole nedosáhl na kvótu hlasů určenou ke zvolení, ale vyšší počet hlasů pro Kellyho rozhodl o skutečnosti, že K. Sinnottová v EP skončila.

Východ – nic nového

V obvodě, který je tvořen okolím hlavního města, byla již v prvním kole sčítání zvolena současná poslankyně EP za FG Mairead McGuinnessová. Napak až v posledním kole sčítání byli zvoleni poslední dva kandidáti: poslanec EP za FF Liam Aylward a nově labouristka Nessa Childersová, kteří ale nedosáhli na kvótu. Labouristka Childersová „vzala“ mandát druhému kandidátovi FG J. P. Phelanovi, který na kandidátce FG nahradil populární, ale již nekandidující poslankyni EP Avril Doyleovou. FG v tomto obvodě jako v jediném ztratila jeden ze svých mandátů.

FF přestupuje k ELDR

FF byla dosud jedním z pilířů frakce Unie pro Evropu národů (UEN), kterou tvoří zejména méně proevropské

strany z pravého spektra politického spektra. FF se od ostatních členských stran odlišovala v pozitivním pohledu na evropskou integraci. To tradičně vedlo k úvahám o přestupu FF do jiné frakce. Do EPP Vojáci osudu vstoupit nikdy nechtěli, protože k ní patří hlavní vnitropolitický rival FG a také kvůli nechuti sdílet jednu frakci v EP (jmenovitě EPP–ED) s britskými konzervativci, kteří nejsou v rámci nacionálně orientované FF příliš oblíbeni.

Už před volbami v roce 2004 FF uvažovala o připojení k evropským liberálům (ELDR), ale k tomuto kroku se definitivně rozhodla až letos. Ještě před volbami se po hlasování sjezdu strany a pozitivním rozhodnutí ELDR stala FF členskou liberální evropské organizace a po volbách zamíří do frakce ELDR i ALDE, bude-li obnovena.

FG zůstane v EPP i po volbách, stejně jako labouristé ve frakci PES a Marian Harkinová v ALDE (resp. ELDR). Jedinou otevřenou otázkou v tomto ohledu zůstává, kam zamíří nově zvolený poslanec Socialistické strany (SP) Joe Higgins. Pokud by vstoupil k socialistům do PES, mohla by každá ze tří největších frakcí v EP mít ve svém středu čtyřlístek Irů: EPP čtyři poslance FG, PES právě Higginse a tři irské labouristy a ALDE (resp. ELDR) tři poslance FF a Marian Harkinovou. ■

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ: VZESTUP MENŠÍCH STRAN

Volby do EP ve Velké Británii jsou spojovány zejména s premiérovým ziskem mandátů pro krajně pravicovou stranu. Zajímavostí na těchto volbách ale najdeme určitě víc. Poprvé od roku 1979 neobsadily první dvě místa dvě hlavní britské strany – konzervativci a labouristé. Labouristé se totiž propadly až na třetí místo. Pozici druhé nejsilnější strany poprvé zaujala Strana pro nezávislost Spojeného království (UKIP). Navíc najdeme celou řadu regionálních rekordů. Skotská národní strana (SNP) poprvé získala v evropských volbách nejvíce

hlasů v celém Skotsku. Labouristická strana poprvé od roku 1918 nezvítězila ve Walesu. Nejhorší výsledek od roku 1979 zaznamenal v severoirských volbách také dosavadní vítěz všech přímých evropských voleb od roku 1979 – Demokratická ulsterská strana (DUP).

Volby plné rekordů

Výsledek vítěze voleb – konzervativců byl více méně očekáván, přestože průzkumy toryům přisuzovaly dlouhodobě vyšší podporu než konečných 27 %.

Konzervativci si oproti roku 2004 zlepšili o jedno procento a v EP jich zasedne 25. Konzervativci opustili k datu voleb středopravicovou frakci EPP–ED a zamířili do nově vytvořené nefederalistické skupiny Evropští konzervativci a reformisté (ECR).

Hlavním vítězem voleb v Británii se bezpochyby stala Strana nezávislosti Spojeného království (UKIP). Ještě krátce před volbami jí bylo předvídáno, že ustoupí ze svých pozic. Argumentovalo se zejména nedostatkem jí věnované publicity a odchodem Roberta Kilroy-Silka, jednoho ze strůjčů

úspěchu v roce 2004. Zastánci vystoupení země z EU ale dokázali zopakovat výsledek z roku 2004 a 16,5 % hlasů jim přes snížení počtu britských mandátů přineslo navýšení křesel v EP o jedno, a to na třináct. IKIP byl doposud jedním z pilířů antiintegrační frakce Nezávislost a demokracie (Ind-Dem). Ta se po volbách neobnovila a UKIP spoluzaložil frakci s podobnou orientací, která nese název Evropa svobody a demokracie (EFD).

Až třetí v pořadí skončili v Británii labouristé premiéra Gordona Browna. Pozicí premiéra tento volební výsledek razantně otřásl, ale Brown se po vnitrostranické diskusi v čele strany a vlády udržel. Labouristé, kteří jsou součástí Strany evropských socialistů (PES), dokázali vyhrát jen v jediném obvodu – Severovýchod.

Volby neskončily úspěchem ani pro opoziční liberální demokraty, kteří patří v EP k hlavním složkám liberální frakce ALDE. Liberální demokraté dokonce ztratili přes jedno procento hlasů v porovnání s rokem 2004. Ve štrasburském sněmu bude nově zasedat již jen jedenáct místo dvanácti liberálních demokratů.

Díky poměrnému volebnímu systému mají šanci na získání britských mandátů v EP i menší strany. Na 8,6 % hlasů posílili britští Zelení. Ani navýšení počtu hlasů jim ale nepomohlo rozmnožit jejich dosavadní dva mandáty. Zelení dokonce ve dvou obvo-

dech na jihu Británie předstihli ve volebním zisku labouristy.

Své pozice si v evropských volbách udržely regionální strany. Skotská národní strana, která menšinově vládne ve Skotsku, se stala poprvé v evropských volbách nejsilnější stranou, ale zůstaly jí dosavadní dva mandáty. Waleští regionalisté ze Strany Walesu (Plaid Cymru) dokonce na hlasy oslabili, ale i oni budou vyslat do Štrasburku stejný počet poslanců jako dosud – jednoho.

Premiéra xenofobů v EP

Nízká účast labouristických voličů a často také jejich protestní hlasování pomohly do EP Britské národní straně (BNP). Uskupení v čele s Nickem Griffinem, který už byl několikrát trestán za zpochybňování holokaustu, se nově pokouší inspirovat francouzskými lepenisty. Útočí hlavně na muslimy a její hesla o „muslimské kolonizaci Británie“ zabrala hned ve dvou průmyslových obvodech na severu země. Díky tomu se do EP podívá i Griffin a jeden jeho stranický soupeřník.

Griffin se pokoušel v EP založit krajně pravicovou frakci, ale jeho snažení ztroskotalo na odmítnutí italské Ligy severu, která jeho návrh odmítla. Griffin podle vlastního prohlášení počítal ještě také s maďarskou stranou Jobbik, Vlámským blokem, Národní

Frontou J. M. Le Pena a bulharskou stranou Ataka.

Severní Irsko: Sinn Féin první

Převratný charakter měly volby i v Severním Irsku, kde se volí jiným volebním systémem než v samotné Británii. Příčinou změn v poměru mezi severoirskými stranami se stal zejména rozkol v dosud největší severoirské straně ve všech evropských volbách. Z Demokratické ulsterské strany (DUP) totiž odešel její dosavadní poslanec EP Jim Alister, protože nesouhlasil s účastí strany v severoirské vládě spolu s katolickou Sinn Féin. Alister založil novou stranu Tradiční unionistický hlas a odebral demokratickým unionistům přes třináct procent hlasů. To vedlo k pádu DUP z prvního místa, na které se dostala katolická Sinn Féin, politické křídlo Irské osvobozené armády (IRA). Kromě její poslankyně Bairbre de Brunové byli zvoleni ještě zástupce umírněné Ulsterské unionistické strany (UUP) Jim Nicholson a nová kandidátka DUP Diane Doddssová. Alisterovi chybělo ke zvolení necelých dvacet tisíc hlasů. DUP se v EP přiřadí k nezařazeným a Sinn Féin ke komunistické frakci GUE-NGL. UUP, která letos poprvé kandidovala pod hlavičkou spojení ulsterských unionistů a konzervativců, zamíří do frakce Evropských konzervativců a reformistů. ■

FRANCIE: SARKOZY VÍTĚZEM

Vítězství ve francouzských volbách do EP z roku 2004 letos neobhájila levice – jmenovitě Socialistická strana (PS). Nezpochybnitelným vítězem se ve všech ukazatelích stal naopak vládní, pravicový Svaz pro lidové hnutí (UMP), jehož neformálním lídrem je prezident Sarkozy.

Ve Francii se letos volilo opět v osmi volebních obvodech. Novinkou naopak bylo rozdělení nejmenšího obvodu, který tvoří francouzská zámořská území na tři podseky („atlantickou“: území Guadeloupe,

Guyany, Martinique, Saint-Barthélemy, Saint-Martin, Saint-Pierre-et-Miquelon; území v Indickém oceánu: Mayotte a Réunion a „pacifickou“: území Nová Kaledonie, Francouzská Polynésie a Wallis a Futuna). V každé z podsekí byl nově zvolen jeden poslanec, aby byla zámořská území rovnoměrně reprezentována v EP.

Triumf pravice?

Pravicovému UMP se podařilo ve volbách získat ojedinělý úspěch – vy-

hrát jako vládní strana evropské volby. Pomohl mu k tomu silný tým kandidátů. V pařížském (Ile-de-France) obvodu vedl listinu UMP současný ministr zemědělství (dříve také zahraničí, evropských záležitostí a životního prostředí) a bývalý evropský komisař (1999–2004) Michel Barnier. Dvojkou tamní kandidátky byla Rachida Datiová. Tato politička byla mluvčí prezidentské kampaně N. Sarkozyho v roce 2007. Po volbách ji nově zvolený prezident jmenoval ministryní spravedlnosti, čím se sta-

la první ženou-potomkem neevropských přistěhovalců, která dosáhla na vysoký vládní post. Datiová na sebe upozornila i v loňském roce, kdy se jí narodilo dítě, o němž se spekulovalo, zda není dcerou prezidentova bratra. Diskusi ve Francii vyvolal i rychlý návrat ministryně do úřadu jen pět dní po porodu. Datiová se po volbách vzdá mandátu ministryně, protože už několikrát jen těsně ušla odvolání z vlády.

UMP se stala první stranou prezidenta, která dokázala vyhrát od roku 1979 prezidentské volby. UMP oproti roku 2004 posílila o 11 % hlasů a 12 křesel v EP. Radost UMP může kalit snad jen fakt, že jako jediná vládnoucí strana si připsala jen 27 % hlasů, zatímco jen dvě největší složky levicové opozice (socialisté a zelení) dohromady 32 %. Přičteme-li k nim navíc komunisty, trockisty a centristy, získala opozice dokonce 53 % hlasů.

Socialistická daň nejednotě

Socialisté nedokázali využít své opoziční postavení. Důvodem je zejména rozkol uvnitř strany, který vznikl při volbě nového předsedy strany v listopadu 2008. Starostka Lille Michèle Aubryová v této volbě překvapivě porazila kandidátku podporovaného bývalou prezidentskou kandidátkou Segolene Royalovou. Tento výsledek socialisty štěpí zejména s ohledem na příští prezidentské volby. Socialisté se i díky tomu stali hlavním poraženým letošních voleb, když oslabili o více než 12 % a jen o 35 tisíc hlasů uhájili druhé místo před zelenými. Z 31 mandátů v EP zbylo socialistům po volbách jen 14.

Zelení: rekordní zisk

Z oslabení socialistů profitovali zejména Zelení. Ty opět vedl v pařížském obvodu Daniel Cohn-Bendit. Tento politik střídá od roku 1994 kandidatury za německé a francouzské zelené. Letos došla řada na francouzské... Zelení pod názvem Ekologická Evropa (EE) získali stejný počet akátů jako socialisté – čtrnáct. Kromě Cohn-Bendita zasednou v EP ještě další známé osobnosti. Jmenujme například antiglobalizačního aktivistu Josého Bového nebo bojovnici proti korupci Evu Jolyovou. Zelení v těchto volbách získali nejvyšší procento hlasů od zavedení přímých voleb v roce 1979.

MoDem: návrat Bayroua se nekoná

Strana F. Bayroua – Demokratickému hnutí (MoDem), která je pokračovatelem Svazu pro francouzskou demokracii (UDF) z voleb v roce 2004, také ztratila voliče ve prospěch Zelených. Formace, která dosud tvořila s italskou Kopretinou páteř Evropské demokratické strany (EDP) a patřila v EP k frakci ALDE, ztratila čtyři procenta a pět křesel oproti zisku UDF před pěti lety a bude mít ve štrasburském sněmu jen šest zástupců.

Levicová fronta: komunisté se vrací

Štikou voleb se měla stát nová strana na krajní levici – Nová antikapitalistická strana (NPA). Tu založil až v únoru tohoto roku Olivier Besancenot, který se dosud angažoval v nyní rozpuštěné, trockistické Komunistické revoluční lize (LCR). Nová antikapitalistická strana se podle prvních výzkumů po svém založení blížila v podpoře k hranici deset procent, ale od té doby její podpora vykazuje klesající trend. Pětatřicetiletý Besancenot, který vystudoval historii, ale živil se jako listonoš, se pokusil založením nové strany sjednotit fragmentovanou levici nalevo od komunistů a využít klesající obliby právě Komunistické strany Francie (PCF). Besancenot chtěl sjednotit „vše“ nalevo od socialistů, ale zatím neuspěl. Ve volbách pro něj hlasovalo přes čtyři procenta voličů, ale systém volebních obvodů znamenal, že NP nezískala ani jediný mandát.

Tradiční komunisté z Francouzské komunistické strany na Besancenotovy snahy zareagovali vytvořením Levicové fronty (FG), v níž se spojili s malou Stranou levice (PG). Levicová fronta překvapivě překonala zisk PCF z roku 2004 a dokonce posílila ze tří na pět mandátů. Pro tradiční komunisty to byl po dlouhé době volební úspěch.

Rozkol na krajní pravici

Evropské volby jako jediné, které ve Francii probíhají podle poměrného volebního systému, vždy přály krajní pravici a její hlavní reprezentantce v podobě Národní fronty a Jean-Marie Le Pena. Ta šla ale tentokrát do voleb rozštěpená. Spor o nástupnictví po stárnoucím šéfovi strany vedl k odchodu části členů kolem bývalého generálního sekretáře strany Carla Langga. Ten se odmítl podvolit očekávaně

volbě dcery J. M. Le Pena Marianne, a po její nominaci do čela kandidátky v obvodě Severozápad, kde je FN tradičně silná, z Národní fronty odešel a založil novou formaci s názvem Strana Francie (Parti de la France). Lang byl kandidátem a lídrem strany ve stejném obvodě jako Le Penova dcera, ale stejně jako všichni kandidáti této strany propadl. Ale ani Národní fronta velký úspěch neslavila, když ztratila čtyři křesla a 3,5 % hlasů. Do Štrasburku vyšle již jen trio poslanců: Le Penovy doplní již jen Bruno Golinisch. Samotný Le Pen vedl stranickou kandidátku v obvodě Jihovýchod a měl šanci stát se nejstarším poslancem zvoleným v těchto volbách do EP v celé Evropě. To by ale znamenalo, že povede ustavující schůzi. Právě proto evropská socialisté v závěru mandátu dosluhujícího EP iniciovali změnu tohoto pravidla, aby ustavující schůzi nadále vedl odstupující předseda EP. Le Pena ale o primát nejstaršího poslance nakonec „obral“ bývalý italský premiér, jednaosmdesátiletý Ciriaco de Mita, který byl v Itálii zvolen za Svaz středu (UdC).

Francouzský Libertas: jediný mandát v Evropě

Ve Francii našel D. Ganley spojení, kteří jako jediní v Evropě získali pro Libertas evropský mandát. Protilibanonské hnutí Libertas zde vsadilo na spojení dvou specifických euroskeptických formací. První tvoří Hnutí pro Francii (MPF) euroskeptika Philippa de Villiers. On sám je monarchista a vstoupil do EP již v roce 1994 s protimaastrichtskou kandidátkou Jiná Evropa. S různými formacemi pak tento politik s voličskou základnou ve svém rodném reakčním kraji Vendée získal zastoupení v EP i ve volbách 1999 a 2004. Letos se spojil pod hlavičkou Libertas se stranou s exotickým názvem Lov, rybolov, příroda, tradice (CPNT). Tato strana je politickým nástrojem Francouzského svazu lovců a také již byla v letech 1999 až 2004 zastoupena v EP. Strana vyvozuje svůj kritický postoj k EU zejména z kritiky směrnic, které z ekologického hlediska omezují lov lesní a polní zvěře.

Libertas si připsal jediný mandát, který připadl P. de Villiersovi. Koalice sice získala méně hlasů než trockisté (NPA), k mandátu jí ale pomohla silná podpora alespoň v jednom volebním obvodu.

ŠPANĚLSKO: VLÁDNÍ SOCIALISTÉ PORAŽENI

Opoziční Lidová strana pojala letošní evropské volby jako test pro druhé období vládnoucí socialistickou vládu premiéra José Zapatera. A tento kalkul opozici vyšel. Dlouhodobě je podpora lidovců a socialistů vyrovnána. Letošní volby ale přinesly čtyřprocentní nárůst pro opoziční lidovce Mariano Rajoye. Získal 42,23 % pro lidovce a jen 38,51 % pro socialisty je ve Španělsku považován za jednoznačnou porážku levicové vlády. Rozsah porážky ale nebyl takový, aby ztřásl menšinovou vládou. Naopak v táboře lidovců znamená vítězství potvrzení ne vždy pevné pozice Mariana Rajoye, který již dvakrát prohrál parlamentní volby, v čele strany. Po úspěších v regionálních a nyní i v evropských volbách se zdá jasné, že Rajoy

povede stranu do parlamentních voleb v roce 2012.

Lidovci v kampani kritizovali hlavně reformu potratového práva, které umožňuje již od šestnácti let rozhodovat o potratu bez souhlasu rodičů, a vzestup nezaměstnanosti nad šestnáct procent. Předmětem opoziční kampaně se stalo i zneužití armádní stíhačky k přepravě Zapatera na stranický mítink. Socialisté naopak sázeli na zdůrazňování korupčních afér, se kterými jsou lidovci nyní spojeni v několika regionech, kde vládnou.

Ve stínu zápolení o nejsilnější stranu soupeřily menší strany o zastoupení v EP. Premiérově se do EP dostal Svaz pro pokrok a demokracii (UPyD), který nedávno vznikl oddělením několika socialistických politiků na pravém kříd-

le socialistické strany a jejich spojením s těmi, kteří zastávají názor, že mezi lidovci a socialisty by na politické scéně měla vzniknout středová alternativa. UPyD získalo jeden mandát, jehož držitel zůstává zatím v EP nezařazený.

Regionální strany se letos spojily do dvou klíčových koalic. Jednu vytvořily dvě hlavní formace katalánského a baskického regionalismu, druhou strany levicového regionalismu. K druhé koalici se tentokrát přidal i Galicijský nacionalistický blok (BNG), který před pěti lety ještě spolupracoval s Baskickou národní stranou (PNV) a katalánskou aliancí Konvergence a jednota (CiU). Kromě obou regionalistických koalic se do EO ještě dostala koalice vedená Španělskou komunistickou stranou. ■

PORTUGALSKO: PŘEKVAPIVÝ NÁSTUP PRAVICE

Také v druhé iberské zemi uspěla pravicová opoziční strana – v portugalském případě ta, která se paradoxně jmenuje Sociálně demokratická (PSD). Tato strana se od odchodu svého předsedy a premiéra Josého Manuela Barrosa do čela Evropské komise potácela od porážky k porážce. Stranu spalovaly zejména frakční boje, které přemohly i Barrosova nástupce v čele vlády i strany Santanu Lopese. Spásou se pro nyní už opoziční sociální demokraty ukázala volba bývalé ministryně financí Manuelu Ferreira Leiteové do čela strany. Sociální demokraté sice i těsně před volbami zaostávali v preferencích za vládními levicovými socialisty premiéra Socratese, ale mocným a překvapivým finišem se stali volebním vítězem. Před pěti lety kandido-

vati sociální demokraté v koalici Portugalsko, do toho! společně s lidovci, kteří stojí od sociálních demokratů ještě více napravo (obě strany patří k Evropské lidové straně). Koalice tehdy získala 33 procent a devět křesel, z nichž sedm získala Sociálnědemokratická strana (PSD). Letos sociální demokraty jako vítěze voleb podpořilo při samostatné kandidatuře téměř 32 procent a to jim vyneslo osm křesel.

Jejich souputníci ve frakci EPP – lidovci navíc získali přes osm procent a samostatně obhájili svůj zisk dvou křesel. Lidová strana (PP) byla díky své dosavadní účasti v prvku Evropské demokracie ve frakci EPP-ED kandidátem na přestup do frakce Evropské konzervativní a reformistické (ECR), kterou založili nefederalistické pravi-

cové strany, ale rozhodla se setrvat ve frakci EPP.

Socialistický propad

Jedinou stranou, která snížila svůj počet mandátů se stala Socialistická strana premiéra Socratese. V minulých evropských volbách tato strana triumfovala s čtyřiačtyřiceti procenty hlasů a dvanácti mandáty, což byla polovina všech tehdejších křesel v Evropském parlamentu. Letos se socialistům stalo to, co většině vládnoucích socialistických stran v Evropě, krize jim vzala velký počet hlasů. Socialisté, kteří patří v EP ke Straně evropských socialistů, ztratili dokonce pět křesel a klesli na pět zástupců ve štrasburském sněmu. Ještě tragičtější pro ně byla bilance v počtu ob-

držených hlasů, protože je zastihl pád o osmnáct procent, který nezaznamenala v těchto volbách snad žádná jiná strana v celé EU.

Z oslabení socialistů neprofitovali jen sociální demokraté, ale i strany nalevo od vládní formace. Koalice komunistů a zelených téměř vyrovnala svých devět procent z roku 2004 a zůstala jí přes pokles portugal-

ských mandátů v EP dosavadní dvě křesla.

Trockisté slaví

Vedle sociálních demokratů ale svůj výsledek mohli slavit zejména členové Levicového bloku (BE). Toto uskupení stojí nalevo od komunistů, i když v EP sdílí stejnou frakci GUE-NGL.

Blok tvoří hlavně strany trockistického původu. Letos ve volbách do EP zazářily, když se z pěti procent zdvihly na více než deset. Takové navýšení hlasů jim přineslo dva mandáty navíc, takže ke svému historicky prvnímu z roku 2004 nyní přidaly zisk tří poslanců.

Žádná další strana již do EP nepronikla. Nejbližší byli ekologisté, ale ti získali jen 1,5 % hlasů. ■

V Itálii se poslanci do Evropského parlamentu vybírají v pěti obvodech. Každý kandidát se přitom o hlasy voličů může ucházet souběžně ve více z nich. To vede k zajímavému paradoxu. Například italský premiér Silvio Berlusconi byl jako lídr všech pěti regionálních kandidátek zvolen do EP hned pětkrát. Mandát ani jedno nepřijal a tak v EP zasedne pět jeho náhradníků. Podobně postupoval i lídr regionalistické Ligy severu (LN) Umberto Bossi. Liga ale úspěšně kandidovala jen ve třech obvodech severní a střední Itálie, a tak byl Bossi zvolen jen třikrát. Mnohačetné kandidatury nejsou ale pouze specialitou italských pravicových stran. Dokazuje to i fakt, že sedm mandátů, které získala středolevicová strana Itálie hodnot, obsadili jen dva politici – předseda strany a bývalý soudce Antonio di Pietro byl zvolen třikrát a populární prokurátor Luigi de Magistris dokonce čtyřikrát. Druhý jmenovaný je jediným vícekrát zvoleným politikem, který mandát nakonec i přijal.

První souboj nových stran

Letošní evropské volby byly první příležitostí, kdy si své síly v celonárodním souboji mohly ověřit dvě nové politické síly, které se pokusily sjednotit italskou pravici a levice. Silvio Berlusconi nedávno sjednotil svou dosavadní stranu Vzhůru Itálie a konzervativní, z postfašistického hnutí vzešlou Národní alianci (AN). Sjednocená strana nese název Lid svobody (PdL). Berlusconiho strana dosud náležela k Ev-

ropské lidové straně (EPP), zatímco konzervativní Národní aliance k frakci Unie pro Evropu národů (UEN). Nová strana Lid svobody se již před volbami rozhodla vstoupit do frakce Evropské lidové strany (EPP).

Většina levice se v Itálii naproti tomu sloučila do Demokratické strany (PD). V ní se spojili postkomunističtí Levicoví demokraté (DS) a levostředová, částečně křesťanskodemokratická formace Kopretina (Margherita). První složka nové strany se dosud hlásila k evropským socialistům, zatímco Kopretina se stala po volbách do EP v roce 2004 spoluzakladatelkou nové Evropské demokratické strany (EDP) a spolu s ní vplynula v EP do společné frakce s liberály – Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE). Do jaké frakce zamíří členové EP letos zvolení za novou Demokratickou stranu nebylo ani v den voleb úplně jasné. Strana chtěla své rozhodnutí, zda posílí liberální nebo socialistickou skupinu, zveřejnit až na základě povolebních vyjednávání.

Vítězem souboje dvou nových stran se v souladu s dlouhodobým trendem volebních preferencí stal Lid svobody (PdL). Novou Berlusconiho stranu podpořilo ve volbách do EP 35 % voličů, což bylo o několik procent méně, než se čekalo. Berlusconiho pravděpodobně uškodily jeho skandály z období těsně před volbami. Média propírala jeho soukromý život v souvislosti s žádostí o rozvod, který podala premiérova žena. Lid svobody přesto vyhrál s velkým náskokem a do EP vy-

šle devětadvacet poslanců, čímž o dva mandáty překonal výsledek dvou stran, z nichž vznikl, v roce 2004.

Naopak Demokratická strana, která obsadila druhé místo, výsledek svých předchůdkyň zopakovat nedokázala, protože jejích jednadvaacet křesel bylo o dvě méně, než získali Levicoví demokraté a Kopretina před pěti lety. Demokratickou stranu v letošních volbách podpořilo 26 % voličů. Ztráta na Lid svobody menší než deset procent byla komentátory v současné politické atmosféře v Itálii považována za relativní úspěch demokratů. Po volbách si Demokratická strana vyjednala v EP spolupráci se socialistickou frakcí, která ovšem na požadavek svých nových italských partnerů změnila název na Pokrokovou alianci socialistů a demokratů (PASD).

Tři úspěšné malé formace

Největším vítězem voleb se stal třetí vřadu. Autonomistická Liga severu (LN) posílila o pět procent a pět mandátů. Strana kontroverzního Umberta Bossiho díky úspěchům na severu země získala přes deset procent hlasů a devět mandátů. V EP dosud patřila k UEN, ale po volbách spoluzaložila frakce Evropa svobody a demokracie (EFD).

Jako se na pravici sjednocovacímu procesu vyhnula Liga severu, na levice samostatně zůstalo uskupení Itálie hodnot (IdV), které vede bývalý soudce A. di Pietro. Triumfem uskupení, které patří k Evropským

ITÁLIE: BERLUSCONI ZVOLEN PĚTKRÁT

liberálům, demokratům a reformátorům (ELDR), byla letošní kandidatura známého prokurátora L. de Magistrise, který získal druhý nejvyšší počet preferenčních hlasů po premiéru Berlusconi. Sedm poslanců uskupení bude v EP pokračovat ve frakci ALDE.

Rozdělení italské politiky na pravici a levici odolává z relevantních stran již jen Svaz středu (UdC). Křesťanskodemokratická strana a členka

EPP zabodovala i v evropských volbách, když bylo zvoleno pět jejích kandidátů.

Polarizace italské politické scény se projevila i propadem několika menších proudů v evropských volbách. Hranici pro získání mandátů totiž nepřekročili například Zelení (v rámci koalice Levice a svoboda), komunisté (koalice Antikapitalistická kandidátka), roztržštěná krajní pravice nebo Strana duchodců.

Konvertovaný muslim, mladé krásky a neúspěšný princ

Za Itálii bylo do EP zvoleno několik zajímavých kandidátů. Média často zdůrazňovala nominaci několika velmi mladých moderátorek z Berlusconiho televizních stanic. Za UdC byl zvolen muslim konvertovaný na křesťana, kterého musí neustále i v EP hlídat ochranka. Za stejnou stranu naopak neuspěl potomek italského krále. ■

MALTA: LABOURISTÉ OBHÁJILI

Na Maltě, která je nejmenším členským státem Unie, se volí jen pět mandátů. Ty byly letos rozděleny stejně jako před pěti lety. Tři připadly opoziční, levicové a euroskeptické Labouristické straně (MLP). Dva získala vládní proevropská Nacionalistická strana (PN). Nacionalisté patří na evropské úrovni k Evropské lidové straně (EPP).

Rozdíly byly oproti volbám před pěti lety dva. Za prvé se zvýšil náskok labouristů, které volilo letos 54, 2 % hlasů, zatímco nacionalisty jen 40,5 %. Druhý rozdíl spočívá ve faktu, že Lisabonská smlouva dává Maltě šest mandátů. Ten by na základě volebního výsledku připadl opět labouristům. Ti by tak v maltské delegaci do EP mohli převažovat dokonce v poměru 4 : 2.

V této situaci zmiňme, že EP na konci minulého funkčního období rozhodl, že osmnáct poslanců – „fantomů“, kterým dá mandát až případné schválení Lisabonské smlouvy, bude bráno ve všech věcech s výjimkou hlasování a vystupování na schůzích jako řádní poslanci. To v praxi znamená, že všichni ti pozorovatelé budou placeni Evropským parlamentem. ■

NĚMECKO: TŘI POSLANCI NA DOBU NEURČITOU?

Německo je jedinou zemí, která v případě, že Lisabonská smlouva vstoupí v platnost, početně oslabí své zastoupení v Evropském parlamentu. Němečtí voliči 7. června sice zvolili 99 poslanců, po schválení Lisabonské smlouvy by ale Německo mělo zastupovat jen 96 reprezentantů ve štrasburském sněmu.

Křesťanskodemokratická unie (CDU) v německých volbách dokázala obhájit vítězství z roku 2004. Kandidátka, kterou neformálně vedl jako lídr předseda Evropského parlamentu Hans-Gert Pötering, sice nedokázala vyrovnat výsledek z voleb před pěti

lety, ale je nutné připomenout, že tehdy byla CDU v opozici, zatímco nyní již téměř čtyři roky nese vládní zodpovědnost jako silnější partner ve velké koalici se sociálními demokraty. CDU podpořilo letos 30 % voličů a do Štrasburku se kvalifikovala 34 jejích kandidátů, což znamená pokles o 6 procent a šest mandátů.

Sociálnědemokratická strana Německa (SPD) si před volbami nepřipouštěla, že by mohla dopadnout hůře než při katastrofálních volbách v roce 2004, kdy ji podpořilo jen 21,5 % voličů. Sociální demokraté si nyní hodně slibovali od politického návratu své-

ho staronového populárního předsedy Franze Münteferinga. Kandidátku SPD vedl dosavadní předseda socialistické frakce v EP Martin Schulz. SPD nakonec ale volilo pouze 20,8 % voličů, což ji vyneslo stejných 23 poslanců jako před pěti lety. SPD dokázala zvítězit v jediné spolkové zemi – v Brémách.

Výsledek z roku 2004 téměř přesně obhájili Zelení. Jejich kandidátku, kterou vedla dvojice lídrů – evropská poslankyně Rebecca Harmsová a bývalý stranický spolupředseda (do roku 2008) Reinhard Bütikofer –, podpořilo 12,1 % hlasů. Posílení o dvě dese-

tiny procenta ale znamenalo pro Zelené získání mandátů navíc. Zelení se prosadili nejvýrazněji ve spolkových zemích, které celé tvoří města: v Berlíně, Brémách i Hamburku přesáhli dokonce hranici dvaceti procent hlasů. V hlavním městě Zeleným dokonce chybělo jen šest tisíc hlasů k tomu, aby předstihli CDU a stali se vůbec nejsilnější stranou.

Největším vítězem voleb se stala liberální Svobodná demokratická strana (FDP). Němečtí liberálové získkem jedenácti procent hlasů dosáhli vůbec nejvyšší zisk pro svou stranu od zavedení přímých voleb do EP v roce 1979. Volebním lídrem FDP se znovu po pěti letech stala Silvana Koch-Mehrinová. Rekordní výsledek přinesl FDP

posílení o pět mandátů a německých liberálů bude v EP zasedat dvanáct.

Jedinou stranou, která nevyslala do souboje o štrasburská křesla jako lídra držitele mandátů evropského poslance, se stala postkomunistická Levice (die Linke). Strana vznikla sloučením postkomunistické Strany demokratického socialismu (PDS, následovnice státostrany v bývalém NDR) a levicových odpadlíků od SPD v čele s Oskarem Lafontainem nominovala jako lídra svého spolupředsedu a předsedu komunistické eurostrany – Strany evropské levice – Lothara Biskyho.

Ostatní strany nedokázaly evropské volby využít k výraznějšímu zviditelnění. Za výjimku můžou považovat snad jen výsledek strany Svobodní vo-

liči (Freie Wähler – FW), která sdružuje nezávislé komunální politiky. Svobodní voliči se dostali v posledních zemských volbách do zemského sněmu v Bavorsku, když se jejich lídrem stala Gabriele Pauliová, která vedla v CSU revoltu proti bývalému bavorskému premiérovi E. Stoiberovi. Pauliová se stala lídrem Svobodných voličů i pro volby do EP. Její uskupení sice získalo celoněmecky jen 1,7 % hlasů, ale v Bavorsku byl jeho výsledek 6,7 %, což značí, že si udržuje dostatečnou podporu k politickému přežití.

Naprosto bez úspěchu zůstala krajní pravice. Republikáni jen překročili jedno procento hlasů a ani to se nepovedlo Německé lidové unii (DVU). ■

LUCEMBURSKO: NOVÁ PRAVIDLA, STARÉ VÝSLEDKY

V Lucembursku byly volby do EP jako tradičně spojeny s volbami do lucemburského parlamentu. Tato tradice trvá již od prvních přímých voleb v roce 1979. Volby se lišily od předchozích volebních klání zejména ve dvou momentech. Volební zákon nově stranám přikázal na kandidátku napsat pouze šest kandidátů. Dosud totiž strany mohly nominovat až dvanáct kandidátů na šest lucemburských míst v EP. To vedlo k jevu, kdy strany do čela kandidátek umístily své předsedy a další osobnosti z celostátní politiky. Politici z čela kandidátky byli zvoleni, ale mandát v EP nepřijali. To mělo změnit nové pravidlo.

Druhou změnou bylo rozhodnutí čtyř největších stran nenominovat stejné kandidáty do národních i evropských voleb. I to bylo dosud častým jevem a vedlo to ke stejnému jevu jako kandidátky s dvanácti nominovanými politiky.

Tradiční vítězství křesťanských sociálů

V ostatních záležitostech lucemburské volby příliš z dosavadních trendů nevybočily. Stejně jako ve všech evropských volbách v Lucembursku od roku 1979 zvítězila Křesťanskosoci-

ální lidová strana (CSV), která patří k Evropské lidové straně. CSV zatím ve všech volbách do EP získala přes 30 % hlasů a totéž se jí povedlo i letos, kdy si připsala 31,32 %. V atmosféře úspěchu, kdy CSV vyhrála (a ještě výrazněji) i souběžné národní volby, zapadly relativně neúspěšné prvky volebního zisku CSV. Prvním byla ztráta 5,8 % hlasů oproti evropským volbám v roce 2004. Druhým byl fakt, že CSV letos dosáhla vůbec nejhoršího procentního výsledku v evropských volbách od roku 1979.

Kandidátku CSV vedla dosavadní evropská komisařka pro vzdělání Viviane Redingová. Komisařka byla zvolena když získala mezi kandidáty nejvíce individuálních hlasů, ale neočekává se, že by mandát přijala, protože bude zřejmě znovu vybrána lucemburskou vládou za komisařku. Čtyřkou kandidátky byla současná poslankyně EP Astrid Lulingová, která mandát drží od roku 1989 a byla v EP již v letech 1965 až 1974 (tehdy za socialisty a později za dnes již zaniklé sociální demokraty). Lulingová vykonávala v tomto funkčním v EP období funkci kvestorky, do níž byla zvolena proti vůli největších frakcí. Tři dny po letošních volbách osmdesáti-

letá Lulingová mandát v EP obhájila, když získala druhý nejvyšší počet hlasů mezi kandidáty CSV. Třetí pozici vybojoval Frank Engel (trojka na kandidátce), který ve svých čtyřiatřiceti letech dosud nezastával žádnou volenou funkci. Engel dosud pracoval jako tajemník frakce CSV v národním parlamentu a v minulosti byl místopředsedou Evropských demokratických studentů (EDS). Vzhledem k očekávané rezignaci V. Redingové na mandát v EP by se měl poslancem stát i čtvrtý neúspěšnější kandidát CSV a původně druhý na kandidátce CSV – Georges Bach. Tento předpoklad potvrdila i probíhající koaliční jednání o sestavení nové lucemburské vlády. Křesťanští sociálové a socialisté se 6. července shodli na nominaci Redingové do nové Komise.

Souboj o druhé místo

Těsná souboj byl v evropských volbách letos sveden o pozici druhé nejsilnější lucemburské strany. Takovou pozici uhájila těsně Lucemburská socialistická dělnická strana (LSAP). Voliči jí odevzdali 19,42 % hlasů a LSAP díky tomu udržela svůj jediný mandát v EP. Socialisté ztratili oproti evropským

volbám v roce 2004 2,4 % hlasů. Socialistický mandát udržel stávající poslanec EP Robert Goebbels, který byl nyní lídrem kandidátky, zatímco před pěti lety se stal poslancem, když tehdejší jednička kandidátky a předseda strany Jean Asselborn mandát nepřijal. Goebbels byl v předvolebních výzkumech dlouho označován za nejoblíbnějšího poslance EP v zemi, ale ve volbách skončil celkově až čtvrtý.

Liberální Demokratická strana (DP) nedostihla socialisty jen o půl procenta, když ji podpořilo 18,71 % voličů. Jediný liberální lucemburský mandát získal Charles Goerens – bývalý ministr ve vládě (1999–2004) a předseda strany (1989–1994). Goerens, který již v EP zasedal (1982–1984 a 1994–1999), se letos stal hlavním strůjcem liberálního úspěchu ve volbách do EP, protože získal ze všech kandidátů všech kandidujících stran nejvíce osobních hlasů – 112 113. Liberálové, kteří jsou součástí ELDR a jejich poslanec nyní patří v EP k frakci ALDE, oproti evropským volbám v roce 2004 posílili o 3,7 % hlasů.

O tom, že se rozdělení mandátů oproti roku 2004 vůbec nezmění, rozhodl volební zisk ekologické strany Zelení (Greing – G), která získá

la 16,84 % hlasů. Jejich lídr a stávající poslanec EP Claude Turmes jediný zelený mandát obhájil. I Zelení oproti roku 2004 posílili, když získali o 1,7 % hlasů více než před pěti lety.

Malé strany bez úspěchu

I počtvrté v řadě skončila neúspěšně snaha o získání mandátu u Aletnativní demokratické reformní strany (ADR), která vznikla původně jako single-issue-party bojující za rovnoprávnost důchodců ve státní zprávě a v soukromém sektoru, ale postupně se posunula na pravicově populistické pozice. ADR spolupracuje s eurostranou Aliance pro Evropu národů (AEN). ADR letos oslabila na 7,4 0 hlasů (o 0,6 %) a země by musela mít jedenáct poslanců EP, aby ADR získala svůj premiérový mandát v EP.

Neúspěšně kandidovaly také dvě strany nalevo od socialistů – ortodoxní Komunistická strana Lucemburska (KPL) a od ní odtržená reformně komunistická strana Levice (dei Lenk – L). Levice získala 3,54 % hlasů, ortodoxní komunisté jen 1,54 % hlasů. Jako poslední kandidovala nová formace Občanská listina (Biergerlëscht – BL), kterou založil bývalý politik ADR Aly Jaeling. Strana vymezující

se proti establishmentu a zdůrazňující práva důchodců získala jen 1,37 % hlasů, když kandidovala jen ve dvou ze čtyř volebních krajů.

Povinná účast funguje

V Lucembursku platí pro národní i evropské volby volební povinnost. Všichni občané od 18 do 75 let se musí povinně účastnit voleb. Letos jich přišlo 91,34 %. Zajímavé je, že ve výzkumu veřejného mínění těsně před volbami odpovědělo 70 % voličů, že by se voleb do EP účastnili, i kdyby volby nebyly povinné. K národním volbám by i bez povinnosti přišlo podle výzkumu dokonce 84 % dotázaných. Podnětné může být i srovnání výsledků letošních lucemburských voleb do EP s paralelně konanými volbami do národního parlamentu. Pořadí stran bylo stejné. CSV získala mnohem více hlasů v národních volbách, v menší míře totéž platilo i pro socialisty. Naopak v evropských volbách získalo více hlasů duo liberálové a Zelení. Rozdíly mohou být způsobeny zejména vysokou popularitou lídrů – premiéra J.-C. Junckera v národních volbách u CSV a zvolených poslanců Goerense a Turmese u liberálů a Zelených. ■

BELGIE: JEDNA ZEMĚ, DVA VÝSLEDKY

Vlámsko: souboj titánů

Jako souboj titánů byly v médiích komentovány volby ve vlámském volebním kolegiu, kde se letos volilo třináct poslanců – o jednoho méně než v roce 2004. Tři nejsilnější strany zde nominovaly skutečně „těžké“ váhy.

Křesťanské demokraty, kteří se ve Vlámsku jmenují Křesťanskodemokratičtí a vlámsktí (CD&V), vedl do voleb bývalý premiér a současný evropský poslanec Jean-Luc Dehaene. Na pozici posledního náhradníka na listině CD&V figuroval také Yves Leterme, který byl v roce 2008 devět měsíců belgickým premiérem a před tím

tři roky regionálním premiérem ve Vlámsku.

Souboj expremiérů

Vlámsktí liberální demokraté (VLD) nasadili do čela kandidátky stejně jako v roce 2004 dalšího bývalého premiéra Guye Verhofstadta. Premiér z let 1999 až 2008 získal mandát již před pěti lety, ale na rozdíl od křesťanského demokrata Dehaena se tehdy mandátu vzdal. Zatímco v roce 2004 v souboji obou bývalých premiérů vyhrál křesťanský demokrat Dehaene 2:0, letos jejich souboj zůstal nerozhodný. Křesťanskí demokraté sice získali celkově ve Vlámsku nej-

více hlasů, ale v hodně mediálně sledovaném souboji o kandidáta s nejvyšším počtem osobních hlasů uspěl nejvíce liberál Verhofstadt. Otázkou zůstává, zda tento výsledek neovlivnil i vysoký zisk osobních hlasů u dalšího kandidáta (CD&V) Y. Leterma, který na posledním náhradnickém místě získal 265 tisíc hlasů a stal se čtvrtým nejoblíbnějším kandidátem celých belgických voleb a třetím ve Vlámsku.

Obě nejsilnější strany získaly po třech křeslech. CD&V za 23 % hlasů ve vlámském volebním kolegiu a VLD za 20 % hlasů. Obě strany sice ztratily hlasy oproti roku 2004, ale srovnání obou výsledků je trochu zavádějící,

protože obě v roce 2004 kandidovaly v předvolební koalici s jinou stranou.

Dodejme, že v trojicích evropských poslanců za obě nejsilnější strany najdeme kromě dvojice bývalých premiérů také dvě stranické předsedkyně. Za CD&V byla na druhém místě zvolena předsedkyně strany a místopředsedkyně frakce EPP v Evropském parlamentu Marianne Thyssenová, za VLD předsedkyně liberální eurostrany – Evropských liberálů, demokratů a reformistů (ELDR) Annemie Neyts-Uytendbroecková. Na třetí pozicích pak byli zvoleni dosavadní evropští poslanci Ivo Bellet (CD&V) a Dirk Sterkx (VLD).

VB: Sestra bratra nevystřídá

Silnou pozici si v posledních letech ve vlámské části Belgie udržuje krajně pravicová strana Vlámští zájem (VB) – přímý následovník soudně rozpuštěného Vlámského bloku. Zastánci samostatného vlámského státu a odpůrci narůstající imigrace v letošních evropských volbách příliš nezazářili. VB sice uhájil pozici třetí nejsilnější strany, ale ztratil sedm procent voličů a jeden mandát v EP. Dva stranické mandáty v EP obsadí dosavadní evropský poslanec Frank Vanhecke – lídr kandidátky a stranický předseda – a Filip Dewinter, který dosud předsedal frakci strany ve vlámském parlamentu. Dewinter do EP „skočil“ díky osobním hlasům z dvanáctého místa kandidátky a odsunul z volitelného druhého místa dceru zakladatele Vlámského bloku Karla Dillena Marijke. Pokud by Marijke Dillénová byla letos zvolena, vystřídala by paradoxně v EP svého bratra Koena Dillena, který v něm za VB zasedal od roku 2004 a letos byl až třetím náhradníkem.

Socialisté oslabili

Ve Vlámsku tradičně slabší socialisté – Socialistická strana jinak (SPA) obsadila čtvrté místo, když ji volilo 13 procent vlámských voličů. Také SPA oslabila, ale i zde je třeba připomenout její předvolební koalici z roku 2004. Vlámští socialisté nově vyšlou do EP dva zástupce, zatímco předvolební koalice se stranou SPIRIT před pěti lety vybojovala tři mandáty. Do EP nyní za socialisty míří vlámská regionální ministryně mobility, sociálních věcí a rovnosti Kathleen van Bremptová a syn marockého přistěhovalce Said El Khadraoui. Van Bremptová již v EP zasedala v letech 2000

až 2003, El Khadraoui je poslancem od roku 2003.

NVA: Brepoelsová – první mezi kandidáty i náhradníky

Samostatně letos poprvé v evropských volbách kandidovala Nová vlámská aliance (NVA), která vznikla z pravicového křídla bývalé autonomistické Lidové unie (VU). NVA získala ve volbách téměř deset procent hlasů (9,88 %) a stala se černým koněm voleb ve vlámské části království. Z posledního, třináctého místa kandidátky NVA byl jediným poslancem zvolen předseda strany Bart de Wever, který ale mandát nepřijal. Přenechal ho kandidátce i náhradnici číslo 1 Friede Brepoelsová, která již nyní v EP zasedala. NVA ovšem před pěti lety kandidovala společně s CD&V v tzv. kartelu, jak se v Belgii nazývají předvolební koalice. Brepoelsová po volbách v roce 2004 zamířila společně s kolegy z kandidátky, poslanci CD&V, do frakce EPP–ED. Nyní bude jediná zástupkyně NVA v EP zasedal ve frakci Zelení – Evropská svobodná aliance (G–EFA), protože se dohodla s její regionalistickou složkou – Evropskou svobodnou aliancí (EFA).

Vraťme se ale v souvislosti s F. Brepoelsovou k systému náhradníků v belgických volbách. V této zemi totiž platí, že kandidáti jsou rozděleni na kandidáty a náhradníky. Jeden politik ovšem může být jak v seznamu kandidátů, tak v seznamu náhradníků. Volič může dát svůj osobní preferenční hlas jednomu z kandidátů, ale i jednomu z náhradníků. Na základě těchto preferenčních hlasů je sestaveno pořadí kandidátů a pořadí náhradníků. Zvolení jsou ti, kteří se umístili na prvních místech v pořadí kandidátů. Pokud ovšem některý zvolený kandidát odstoupí nebo mandát vůbec nepřijme, nastupuje na jeho pozici první z pořadí náhradníků. Takto byla letos zvolena i F. Brepoelsová. V pořadí kandidátů ji sice přeskočil předseda Strany B. De Wever, ale ten se mandátu vzdal a na jeho místo nastoupila první v pořadí náhradníků F. Brepoelsová, kterou strana původně nominovala do čela kandidátky kandidátů a do čela kandidátky náhradníků.

F. Brepoelsova bude sdílet frakci se zástupcem strany, kterou NVA ve volbách předstihla, ekologickou formací Zelení! (Groen!). Ti obdrželi ve vlámském kolegiu 7,9 % hlasů a udrželi jeden mandát. Ten získal

Bart Staes, dosavadní poslanec Evropského parlamentu. U Staese stojí za zmínku, že byl do EP zvolen již v roce 1999, tehdy ještě jako stranický kolega Brepoelsové ve straně Lidová unie (VU). Po rozpadu VU Staes zamířil k zeleným.

Evropský mandarín do EP

Poprvé se do EP probojovala strana s názvem Listina Dedecker, která se jmenuje po svém předsedovi, poslanci Jean-Marie Dedeckerovi. Ten se ještě jako senátor na přelomu let 2006 a 2007 odštěpil od Vlámských liberálů a demokratů, kterým vyčítal posun vlevo. Dedecker je rovněž kritičtější než VLD ke společnému státu s Valony. Ve volbách do EP si strana, která má v belgickém parlamentu pět poslanců a jednoho senátora, odbyla svou premiéru. Kandidátku vedl sám J.-M. Dedecker, ale ani on získaný mandát nepřijal. Na jeho místo do EP proto nastoupil jeho náhradník na kandidátce Nizozemec Derk Jan Eppink. Ten se stal prvním občanem země Beneluxu, zvoleným do EP v jiném státě, než jehož je občanem. Profesí je novinář a v minulosti kromě praxe v novinách pracoval jako šéf kabinetu evropského komisaře z Nizozemska F. Bolkesteina a později i Estonce v Komisi Siima Kallase. Eppink má navíc i zkušenost jako asistent dvou nizozemských socialistických poslanců v EP. Nejvíce ho ovšem proslavila kniha Život evropského mandarína, v níž popsal svou práci pro Evropskou komisi. Eppink po volbách splnil předpoklady, které hovořily o tom, že Listina Dedecker se v případě úspěchu přidá k nové konzervativní frakci. Vstoupil do frakce Evropští liberálové a konzervativci, v níž je jediným belgickým zástupcem.

Spirit mimo

Na mandát nedosáhla strana, která tentokrát kandidovala pod názvem Sociálně liberální strana (SLP), i když v roce 2004 se voleb do EP zúčastnila ještě pod zkratkou SPIRIT, což označovalo složité stranické jméno Sociální, pokrokový, mezinárodní, regionální, úplně demokratická a orientovaná na budoucnost (Social, Progressief, Internationaal, Regionalistisch, Integraal-democratisch, Toekomstgericht). Před pěti lety se tehdy ještě SPIRIT podařilo uzavřít kartel s vlámskými socialisty a v jeho rámci získat jeden mandát. Letos

pokračování na straně 20

SLOŽENÍ EVROPSKÉHO PARL

	EPP		S&D		ALDE		Zelení-EFA
	strana	křesla	strana	křesla	strana	křesla	strana
Belgie	CD&V	3	PS	3	Open VLD	3	ECOLO
	cdH	1	sp.a	2	MR	2	Groen!
	CSP	1					N-VA
		5		5		5	
Bulharsko	GERB	5	BSP	4	DPS	3	
	SDS	1			NDSV	2	
		6		4		5	
Česko	KDU-ČSL	2	ČSSD	7			
		2		7		0	
Dánsko	C	1	A	4	V	3	F
		1		4		3	
Estonsko	IRL	1	SDE	1	KE	2	I. Tarand (nez.)
		1		1	ER	1	
		1		1		3	
Finsko	KOK	3	SDP	2	KESK	3	VIHR
	KD	1			SFP (RKP)	1	
		4		2		4	
Francie	UMP	26	PS	14	MoDem	6	Europe Ecologie
	NC	2					
	GM	1					
		29		14		6	
Irsko	FG	4	Lab.	3	M. Harkin (nez.)	1	
		4		3	FF	3	
		4		3		4	
Itálie	PdL	29	PD	21	IdV-Lista Di Pietro	7	
	UDC	5					
	SVP	1					
		35		21		7	
Kypr	DISY	2	EDEK	1			
		2	DI.KO	1		0	
Litva	TS-LKD	4	LSDP	3	DP	1	
		4		3	LRLS	1	
Lotyšsko	JL	1	TSP	1	LPP/LC	1	PCTVL
	PS	2				2	
		3		1		1	
Lucembursko	CSV	3	LSAP	1	DP	1	déi gréng
		3		1		1	
Maďarsko	FIDESZ	14	MSZP	4			
		14		4		0	
Malta	PN	2	PL (MLP)	3			
		2		3		0	
Německo	CDU	34	SPD	23	FDP	12	GRÜNE
	CSU	8					
		42		23		12	
Nizozemsko	CDA	5	PvdA	3	VVD	3	GroenLinks
		5		3	D66	3	
		5		3		6	
Polsko	PO	25	SLD	6			
	PSL	3	UP	1			
		28		7		0	
Portugalsko	PPD/PSD	8	PS	7			
	CDS-PP	2					
		10		7		0	
Rakousko	ÖVP	6	SPÖ	4			GRÜNE
		6		4		0	
Rumunsko	PD-L	10	PSD	10	PNL	5	
	UDMR	3	PC	1			
	Băsescu E.	1					
		14		11		5	
Řecko	N.D.	8	PA.SO.K.	8			OP
		8		8		0	
Slovensko	KDH	2	SMER	5	LS-HZDS	1	
	SDKÚ-DS	2					
	SMK-MPK	2					
		6		5		1	
Slovinsko	SDS	2	SD	2	LDS	1	
	N.Si	1			Zares	1	
		3		2		2	
Spojené království			Lab.	13	LD	11	SNP Greens Plaid
		0		13		11	
Španělsko	PP	23	PSOE	21	CDC	1	ICV
		23		21	PNV	1	ERC
		23		21		2	
Švédsko	M	4	S	5	FP	3	MP
	KD	1			C	1	PP
		5		5		4	
celkem		265		184		84	

AMENTU PO VOLBÁCH 2009

křesla	ECR		GUE-NGL		EFD		nezařazení		celkem křesla
	strana	křesla	strana	křesla	strana	křesla	strana	křesla	
2	LDD	1					VI. Belang	2	
1									
1									
4		1		0		0	ATAKA	2	22
0		0		0		0		2	17
0	ODS	9	KSČM	4		0		0	22
2		9	N	1	O	2		0	
2		0		1		2		0	13
1									
1		0		0		0		0	6
2					PS	1			
2		0		0		1		0	13
14			PCF	2	MPF	1	FN	3	
			PCR	1					
			PG	1					
			Ind (FG)	1					
14		0	SP	5		1		3	72
				1					
0		0		1	LN	0		0	12
						9			
0		0	AKEL	0		9		0	72
				2					
0	LLRA (AWPL)	0		2		0	TT	0	6
		1						2	
0		1	LSP	0		0		2	12
1	TB/LNKK	1		1					
1		1		1		0		0	8
1						0		0	6
1	MDF	1		0		0	JOBBIK	3	
0		1		0		0		3	22
0			DIE LINKE	0		0		0	5
14				8					
14			SP	8	SGP	0	PVV	0	99
3	ChristenUnie	1		2		1		4	
3	PiS	1		2		1		4	25
		15							
0		15	BE	0		0		0	50
			CDU (PCP-PEV)	3					
0				2		0		0	22
2				5			Martin FPÖ	3	
								2	
2				0		0		5	17
							PRM PNG-CD	2	
								1	
				0		0		3	33
1			K.K.E. SY.RIZ.A.	2	LA.O.S.	0			
				1		2			
1				3		2		0	22
					SNS	1			
0		0		0		1		0	13
0				0		0		0	7
2	Cons. UUP	25	SF	1	UKIP	13	BNP DUP	2	
2		1						1	
1									
5		26		1		13	UPyD	3	72
1			IU	1				1	
1									
2			V	1		0		1	50
2				1					
1									
3		0		1		0		0	18
55		55		35		30		28	736

pokračování ze strany 17

kandidovali samostatně a 0,96 % hlasů ve vlámském volebním kolegiu na získání křesla v EP nestačilo. SLP, která je členem regionalistické Evropské svobodné aliance (EFA), dokonce prohrála s komunistickou Stranou práce (PvdA).

Valonsko – tradiční bašta socialistů

Ve Valonsku dopadly evropské volby jako drtivá většina voleb v posledních letech. Z osmi mandátů ve francouzskojazyčném kolegiu, kam patří Valonsko a Brusel, získala nejvíce – tři – strana, která vévodí regionální valonské vládě, Socialistická strana (PS). Ta vyhrála i souběžné regionální volby ve Valonsku. Strana regionálního premiéra Elia Di Rupa je tradiční volební vítězkou na chudším belgickém jihu.

Pouze v posledních parlamentních volbách ji dokázala ve Valonsku předstihnout liberální strana – Reformní hnutí, která patří k liberální frakci ALDE a eurostraně ELDR. Výjimečný úspěch se liberálům letos zopakovat nepodařilo, a proto vyšlou do EP dva své zástupce. Stejný výsledek dosáhli i frankofonní zelení ze strany ECOLO. Jejich dva zástupci poputují v EP znovu do frakce Zelení – Evropská zelená aliance (G-EFA).

Poslední mandát připadl ve francouzskojazyčné části voleb křesťanskodemokratické straně Demokratický humanistický střed (CDH). Tento mandát posílí frakci Evropské lidové strany. Zastoupení v EP opět uniklo nacionalistické Národní frontě (FN), inspirované svou francouzskou jmenovkyní.

Německý obvod v Belgii

Vedle hlasování ve francouzskojazyčném a vlámskojazyčném kolegiu se v Belgii konají volby do EP ještě v obvodu, v němž volí belgičtí občané německé národnosti. I v tomto obvodě, který kopíruje jednu ze součástí belgické federace, existuje stranické spektrum odpovídající politické scéně v ostatních částech Belgie (křesťanští demokraté, liberálové, socialisté, zelení, regionalisté – Strana německojazyčných občanů). V německém obvodě se volí jen jeden poslanec a od jeho zavedení ho vždy získala Křesťansko sociální strana – Evropská lidová strana (CSP-EPP). Její reprezentant Mathieu Grosch mandát obhájil s náskokem i letos. ■

NIZOZEMSKO: VÍTĚZEM WILDERS

Hlavním vítězem nizozemských voleb do EP se stala Strana svobody (PVV) G. Wilderse. Strana, která dosud v EP nebyla zastoupena, si připsala v EP čtyři mandáty. Wildersův úspěch ovšem nepřišel zčista jasna a v Nizozemsku samotném asi překvapil jen málokoho. Wildersova strana tam totiž dokonce již několik měsíců vede v žebříčku volebních preferencí pro volby do nizozemského národního parlamentu. Teoreticky by si tak Wilders po příštích volbách mohl dělat i nárok na pozici premiéra. Wildersovým hlavním tématem je kritika islámu a masivního přistěhovalectví z islámských zemí do Evropy. Wilders v tomto ohledu navázal na jiného nizozemského politika – Pima Fortuyna a jeho stranu Listina Pima Fortuyna. První hvězda nizozemského populismu byla ovšem v roce 2002 krátce před parlamentními volbami zavražděna a její strana se postupně rozpadla. Na uvolněné místo rychle nastoupil bývalý liberál Geert Wilders. Wilders již po uzavření volebních místností oznámil, že jeho strana chce zůstat v EP nezařazená, protože její program se neshoduje s pro-

gramovým směřováním žádné z frakcí v EP. Samotný Wilders skočil díky preferenčním hlasům z posledního místa kandidátky na druhé, ale oznámil, že mandát nepřijme.

Oslabení koaličních stran

Nejsilnější nizozemskou formací v EP přes Wildersův úspěch zůstali křesťanští demokraté premiéra Balkenendeho z Křesťanskodemokratického apelu (CDA), i když jejich počet mandátů klesne ze sedmi na pět. Balkenedova strana patří v EP k evropským lidovcům

Menší koaliční partner socialistická Strana práce (PvdA) zaznamenala největší ztrátu, když oslabí ze sedmi na tři mandáty. Nizozemští labouristé, kteří jsou členy Strany evropských socialistů (PES), potvrdili celoevropský trend, že levicové strany, zastoupené v národních vládách, v těchto volbách ztratily podporu.

Posílí naopak levicově liberální strana Demokraté '66, kteří z jednoho aktuálního mandátu „vyrostou“ na tři křesla v EP. Oslabila naopak pravice liberální Lidová strana pro de-

mokracii a svobodu (VVD), když její počet poslanců poklesne ze čtyř na tři křesla. Obě liberální strany v EP zasedají v rámci Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE).

Díky výbornému výsledku v Amsterdamu posílí Zelená levice, a to ze dvou na tři křesla. Výrazně levicová Socialistická strana (v EP v komunistické frakci GUE/NGL) si udržela dva mandáty, stejně jako ortodoxně protestantská koalice Křesťanské unie a Politické reformované strany (SGP). V EP byly dosud obě koaliční strany součástí antiintegrační frakce Nezávislost a demokracie (IndDem). Za každou složku koalice byl opět zvolen jeden poslanec. Reprezentant Křesťanské unie (CU) se rozhodl vyzkoušet členství v nové konzervativní frakci Evropští konzervativci a reformisté (ECR), zatímco zástupce Politické reformované strany (SGP) zůstal v táboře odpůrců evropské integrace a zamířil do frakce Evropa svobody a demokracie. SGP také jednala s ECR, ale ke spolupráci nedošlo, protože SGP odmítla změnit svůj negativní postoj k ženám na kandidátce. CU a SGP se díky tomu

v EP po pětadvaceti letech spolupráce rozdělily.

Na mandát v EP se nepodařilo dosáhnout Straně zvířat (PvD).

Stranické kartely a 26. mandát

Nizozemské volební právo pro volby do EP umožňuje vytvářet předvolební spolenectví (kartely). V nich zúčástněné strany sice kandidují samostatně, ale jsou posuzovány společně

Evropské volby přinesly ve Švédsku v předvečer nástupu země do čela Evropské rady remízu mezi levicí a pravicí, a to v poměru 41,1 % ku 42,6 % v případě hlasů. V počtu mandátů dokonce koalice čtyř pravicových stran vyhrála pomyslný souboj 9:8. Takovýto výsledek značí vzhledem k trendům voličských preferencí, v nichž měly dosud převahu spíše strany levicové opozice, úspěch pro koalici čtyř stran vedenou konzervativcem Frederikem Reinfeldem.

Dvě největší strany skoro přesně okopírovaly výsledek z roku 2004. Sociální demokraté zopakovali na desatinu přesně zisk 24,6 % a pět křesel, což pro ně znamenalo pohodlné udržení pozice nejsilnější švédské strany v EP, ale také vyrovnání svého zatím nejhoršího výsledku ve volbách do EP od vstupu Švédska do EU.

Veselejší mohou být konzervativci premiéra Reinfelda ze strany Umírnění (M). Jejich výsledek 18,8 % hlasů znamenal posílení o šest desetin procenta a přes změnu statutu z opoziční strany na hlavní vládní podřízení čtyř mandátů. Jeden z nich nově obsadí Anna Maria Corazza Bildt – manželka bývalého švédského premiéra a současného ministra zahraničí Carla Bildta. Konzervativci budou i nadále členy frakce EPP, a to přesto, že jejich šéf v EP Gunnar Hökmark nebyl jako jediný z kandidátů zvolen do předsednictva frakce.

při rozdělování mandátů. V letošním roce hrály při rozdělování mandátů roli tři takováto spolenectví. Křesťanští demokraté (CDA) se spojili s protestantskou koalicí CU-SGP, labouristé (PvdA) se Zelenou levicí (GL) a spolenectví vytvořily také obě liberální strany VVD a D'66. Nebýt spolenectví mezi labouristy a zelenými, získali by zelení jen dva mandáty a Wildersova strana by posílila o mandát.

Pátý mandát může PVV ale také získat po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. Ta Nizozemsku přisuzuje 26. mandát. Neapanuje ale jedno, jak by byl tento mandát obsazen. Pokud budou použita pravidla stávajícího volebního zákona, případně další mandát právě Wildersově straně. Tento postup ale ještě nebyl oficiálně schválen. Existuje ještě alternativní návrh, který by přisoudil mandát Straně zvířat. ■

ŠVÉDSKO: PLICHTA A PIRÁTI

Piráti do EP

Celoevropsky sledovanou událostí švédských voleb se stal vzestup zcela nového typu strany, navíc zakončený vstupem do EP. Touto kometou se stala Pirátská strana (PP), která vznikla jako produkt soudního sporu s provozovatelem serveru Pirate Bay, který umožňoval bezplatné stahování hudby na internetu. Na základě odsouzení provozovatelů serveru se po celé Evropě zvedla vlna zakládání pirátských stran. Jejich hlavním cílem, v politologii by se řeklo one-issue, je právě uvolnění práv duševního vlastnictví v oblasti internetu a IT.

Ve Švédsku již před volbami signalizovaly výzkumy voličských preferencí, že piráti mají velkou šanci na úspěch. Sečtení volebních výsledků tuto tezi potvrdilo. Pirátská strana získala při své první účasti ve volbách 7,1 % a to stačilo na premiérový mandát. Nutno podotknout, že Piráti ve volebním pořadí předstihli několik tradičních stran (postkomunisty, centristy či křesťanské demokraty). Premiérovým poslancem Pirátů se stal Christian Engström. Otevřenou otázkou dlouho bylo, do jaké frakce švédský Pirát zamíří. Pirátská strana se nakonec rozhodla přistoupit k frakci Zelení – Evropská svobodná aliance, v jejímž rámci má Engström zůstat jako nezávislý.

Postkomunisté z kola ven

Výsledky ostatních stran se příliš neměnily. Za zmínku stojí zejména pro-

pad postkomunistů z Levicové strany, kterým zůstal jediný mandát. Strana, která vyslal po volbách svou jedinou poslankyni Evu-Britt Svensonovou do boje o předsedu EP, ztratila přes sedm procent hlasů.

Ani to však postkomunisty neposovalo do role hlavního poraženého. Tím se stala euroskeptická formace Červnová listina (JL), která se propadla z třetího místa v roce 2004 mimo EP. Pro euroskeptiky, kterým nepomohlo ani koketování s hnutím Liberta, to znamenalo oslabení o deset procent a ztrátu všech tří mandátů. Červnová listina byla dosud v EP součástí antiintegrační frakce Nezávislost a demokracie (IndDem). DO EP se nedostala ani druhá euroskeptická síla, kterou představuje krajně pravicová strana Švédští demokraté (SD) a která staví zejména na kritice vysokého přistěhovalectví do země.

Posíleny o jeden mandát z voleb vyšly druhé nejsilnější strany v pravicovém a levicovém bloku. O jeden mandát si polepšila nejenom Liberální lidová strana (FP), která patří k liberální ALDE a bude mít nově tři křesla, ale také levicová Strana životního prostředí (MP), součást evropských Zelených (nově bude mít dva mandáty).

Po jednom mandátu zůstane agrárnícké Straně středu, která také patří k liberální ALDE a pravicové vládě, a neoklerikálním křesťanským demokratům, jejichž zástupce zasedá ve frakci Evropské lidové strany. ■

DÁNSKO: VÍTĚZ, KTERÝ NEJVÍCE ZTRATIL

Paradoxní výsledek přinesly letošní parlamentní volby v Dánsku. Pozici nejsilnější strany udrželi stejně jako před pěti lety sociální demokraté. Největší opoziční strana se ale zároveň stala hlavním poraženým voleb, protože ztratila ve srovnání s rokem 2004 více než jedenáct procent hlasů (celkem získali 21,5 %) a jeden mandát (zůstali čtyři). Takové Pyrrhovo vítězství stálo sociální demokraty také jeden mandát, takže jich budou mít příště již jen tři. Nebude již mezi nimi dosavadní prominentní evropský poslanec a předseda Strany evropských socialistů Poul Nyrup Rasmussen. Tento bývalý dánský premiér se rozhodl do EP již znovu nekandidovat a chce pouze obhájit funkci předsedy největší evropské levicové eurostrany – Strany evropských socialistů. Výsledek voleb otevřel v sociální demokracii debatu o nutnosti výměny vedení.

Rasmussen III. obstál

Tu už má za sebou největší vládní strana – pravicově liberální strana Venstre (česky Levice). Nebyla způsobena volebními výsledky, ale odchodem premiéra Fogha Rasmussena do čela NATO. V čele vlády i strany ho nahra-

dil dosavadní ministr financí, který se samozřejmě nemůže jmenovat jinak než Rasmussen. Nový premiér je tak již třetím nositelem jména Rasmussen v premiérském křesle za sebou. Pro Rasmussena III. znamenaly evropské volby první zkoušku a on i jeho Venstre ji složily. Pravicovní liberálové si dokázali dokonce o osm desetín procenta polepšit (na 20,2 %) a udrželi dosavadní počet tří mandátů v EP, které setrvávají ve frakci Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE).

Stejně dopadl koaliční partner – Konzervativní lidová strana. Ta využila evropských voleb k výměně předsedy, kdy dosavadní předseda a ministr hospodářství Bendt Bendtsen z funkce odstoupil a vedl právě evropskou kandidátku strany, která v EP patří k Evropské lidové straně (EPP). Konzervativce volilo 12,7 % voličů a jen těsně jim unikl druhý mandát. Může je mrzet snad jen fakt, že je předstihly dvě strany, které v roce 2004 byly ve volebních výsledcích až za nimi.

Obě úspěšné strany získaly po pěti procentech a dvou mandátech, přičemž pro obě je to vzestup o přibližně osm procent a jedno křeslo v EP. Stejného úspěchu tak dosáhla na levém okraji spektra stojící Socialistic-

ká lidová strana, která v EP přechází mezi komunisty a zelenými, i nacionalistická a pravicově populistická Dánská lidová strana (DFP). Dánská lidová strana pošilhávala po volbách po spojení s britskými konzervativci a jejich novou frakcí, ale byla z britské strany odmítnuta. Dánským lidovcům, kteří svůj program staví zejména na odporu k vysoké imigraci do země, se poprvé podařilo získat pozici nejsilnější euroskeptické formace.

Euroskeptické scéně v Dánsku dosud dominovala dvě speciální hnutí, která kandidovala pouze ve volbách do EP – Červnové hnutí (JB) a levicové Lidové hnutí proti EU (FBmEU). Obě měla dosud po jednom mandátu, ale odchod charismatického lídra Červnového hnutí Jense Petera Bondeho do politického důchodu znamenal i konec této euroskeptické legendy na půdě EP. Lidové hnutí, které v EP spolupracuje s komunistickou frakcí GUE–NGL, si svého jediného zástupce v EP udrželo.

Svůj jediný mandát neobhájila levicově liberální strana Radikální levice (RV) a mimo EP skončila i kandidátka Liberální aliance, která je následovnicí Nové aliance vzniklé během funkčního období z evropských poslanců konzervativců a levicových liberálů. ■

FINSKO: KRALUJE OPRAVDOVÝ FIN

Finské volby do EP byly sledovány zejména z důvodu vnitropolitických. Očekávalo se, jak se projeví popularita zejména u dvou nejsilnějších koaličních stran – premiérový Strany středu (KESK; členka ELDR, v EP v ALDE) a konzervativní Národní koaliční strany (KOK, součást Evropské lidové strany), kterou vede mla-

dý a populární ministr financí Jyrki Katainen. Konzervativci se v kampani opřeli o popularitu svého předsedy i jeho generačního kolegy ministra zahraničí Alexandera Stubba a o využití IT technologií jako Facebook či Twitter. Moderní kampaň přinesla plody v podobě jasných vítězství, i když ve srovnání s volbami v roce 2004 kon-

zervativci oslabili o půl procenta (na 23,2 %) a jeden mandát.

Ari Vatanen končí

Mezi trio stranických evropských poslanců se překvapivě nedostal mistr světa v automobilové rallye a legenda závodu Paříž–Dakar Ari Vatanen, kte-

rému se nepodařilo napodobit zeleného kandidáta Cohn-Bendita měnicího každých pět let zemi, v níž kandiduje. Vatanen byl poprvé do EP zvolen v roce 1999 za Finsko, o pět let později mandát obhájil, ale už za Francii. Letos se do třetice zkusil vrátit do rodného Finska, ale voliči mu už takovou podporu jako před deseti lety nedali.

Ve srovnání s konzervativci se nedařilo Straně středu premiéra Vanhanena. Největší vládní strana se za pět let v evropských volbách propadla o téměř 4,5 % procenta (letos 19 %) a jeden mandát. V Helsinkách už se začíná mluvit o vlivu tohoto výsledku na stabilitu vlády. Umírňující vliv v tomto směru má fakt, že konzervativci i centristé získali po třech mandátech a že i konzervativci, i když nepatrně, oslabili.

Timo Soini začíná

Za jednoznačného vítěze voleb ve Finsku je možné považovat pravico-

vě populistickou formaci Opravdoví Finové, která získala deset procent hlasů (minule 0,2 %). Hlavním a zřejmě i jediným strůjcem jejich triumfu se stal stranický předseda Timo Soini. Tento populistický politik dokázal získat nejvíce preferenčních hlasů z kandidátů všech stran a zasloužil si tím svůj zisk jediného štrasburského mandátu pro Opravdové Finy, stranu kritizující establishment, Evropskou unii i narůstající imigraci. Přirozeně proto Soiniho kroky v EP vedly do antiintegrační skupiny Evropa svobody a demokracie (EFD).

Finský volební zákon umožňuje vytvořit volební kartely, které stranám pomáhají při rozdělování mandátů. Soiniho Opravdoví Finové letos takové spojení uzavřeli s neoklerikální a také eurokritickou Křesťanskodemokratickou stranou. Spojenectví přineslo křesťanským demokratům mandát, který by sami nezískali, protože je volilo jen 4,2 % voličů a postkomunisty z Levicové

aliance 5,9 % voličů. Spojení hlasů Opravdových Finů a křesťanských demokratů však dalo mandát křesťanskodemokratické formaci a postkomunisty poslalo poprvé od vstupu Finska do EU mimo EP. Takto zvolený Sari Essayah dlouho koketoval se vstupem do frakce Evropští konzervativci a reformátoři (ECR), ale nakonec zamířil do frakce EPP, v níž je jeho strana se statutem pozorovatele členem.

Na dosud historicky nejnižší výsledek oslabili sociální demokraté, kteří do EP už vyšlou jen dva zástupce. Jedním z nich bude pravoslavný kněz Mitro Repo. Na stejný počet mandátů naopak posílili ekologisté ze Zelené ligy. Stablní zůstala podpora menšinové Švédské lidové strany (RKP-SFP), která zastupuje největší etnickou menšinu v zemi. Švédští lidovci si udrželi jednoho poslance v EP a ten bude i nadále zasedat jako zástupce členské strany v liberální eurostraně ELDR ve frakci ALDE. ■

RAKOUSKO: KANCLÉŘ V TÍSNI

Rakouská média komentují výsledky voleb titulkou typu „Kancléř v tísní“ („Kanzler im Not“).

Sociálnědemokratická strana Rakouska SPO totiž utrpěla drtivou porážku. Její výsledek – 23,8 % – je nejhorším výsledkem strany v celorakouských volbách od roku 1945. Sociální demokraty vedl do voleb opět místopředseda socialistické frakce v EP Hannes Swoboda, ale oproti výsledku z roku 2004 si jeho strana pohorsila o téměř deset procent (– 9,5 %). V SPO se již den po volbách rozvinula velká diskuse o osudu kancléře a šéfa strany Wernera Faymanna, který vládně od loňských předčasných voleb ve velké koalici s lidovci. Ve straně už dokonce zaznívají i (zatím ojedinělé) hlasy o nutnosti vyměnit Faymanna v čele strany za jiného politika. Daleko častěji ale Faymannovi jeho spolustraníci vyčítají váhavý kurz v otázce evropské integrace. Je kritizován, že se v této otázce příliš přimkl k rétorici

nejvlivnějších a nečtenějších novin v zemi Neue Kronen Zeitung. Tyto bulvární noviny jsou tradičně eurokritické a SPO pod vedením Faymanna k nim nemá vůbec daleko.

Do čela kritiků kancléře se postavil štyrský hejtmán Voves. Ten dal dokonce kancléři Faymannovi termín, do kterého se strana musí programově změnit. Voves volby komentoval slovy, že s negativním postojem k EU nemohou sociální demokraté vyhrávat evropské volby.

Preferenční soubor u lidovců

Opačná nálada panuje po volbách u menšího koaličního partnera. Rakouská lidová strana (OVP) se poprvé pod svým předsedou a vicekancléřem J. Prollem stala vítězem celorakouských voleb. Lidovci dokázali zvítězit ve všech spolkových zemích s výjimkou trojlístku tradičních socialistických bašt (Vídeň, Burgundlandsko,

Korutany). Při sčítání volebních hlasů se hlavní hvězdou lidovců ve volbách jevil jejich lídr pro tyto volby, bývalý ministr Ernst Strasser. V Rakousku se ale nejprve sčítají hlasy pro strany a až později preference pro jednotlivé kandidáty. Tento proces ještě není dokončen, ale už teď se zdá jisté, že Strassera na kandidátce přeskočí číslo 2 Othmar Karas. Ten se chtěl ucházet o pozici lídra, ale stranické vedení dalo přednost Strasserovi. Karas, který v EP dosud vedl klub rakouských lidovců a byl pokladníkem frakce EPP-ED, může cítit zadostiučení a činit si nárok být i nadále předsedou klubu OVP v EP.

Hans-Peter Martin – díl třetí

Roli černého koně rakouských voleb naplnil opět Hans-Peter-Martin. Tento novinář a autor knih o globalizaci kandidoval do EP již potřetí. Při svých prvních volbách do EP se stal lídrem kandidátů rakouských socia-

listů, krátce po vstupu do EP se s nimi ale rozešel a vydal se na dráhu nezávislého poslance kandidáta. Proslavil se zejména jako kritik parlamentní byrokracie a zneužívání finančních prostředků poslanci. Gloriola bojovníka proti zneužívání poslaneckých prostředků mu spolu se spoluprací s rakouskými novinami Neue Kronen Zeitung vynesla vstup do Evropského parlamentu i v roce 2004. Tehdy postavil kandidátku Listina Hanse-Petera Martina a získal s ní dva mandáty. Jeho složitou osobnost dokládá i rychlý rozchod s jeho tehdejší nově zvolenou parlamentní kolegyní Karin Resetaritsovou, která po finančních sporech odešla do mimoparlamentní strany Liberální fórum a v EP přistoupila k liberální frakci ALDE. Martin po celých pět let zůstal nezařazeným poslancem. V národních parlamentních volbách se pokusil se svou nezávislou kandidátkou proniknout i do rakouské národní strany, jeho kandidátka s přezdívkou „Bílí“ ovšem úspěch neslavila. Příčinu rakouští komentátoři vidí ve faktu, že tento jeho pokus nepodpořily právě vlivné noviny Neue Kronen Zeitung. Martin se vrátil k roli tvůrce „one-issue-party“ bojující za transparentnější EU a v době vlády rakouské velké koalice mu tento postoj přinesl velký úspěch. Liste HPM získala téměř osmnáct procent hlasů a Martin vyšle do EP hned tři poslance. Liste HPM uspěla ve všech částech Rakouska, nejsilnější podporu ale získala v západorakouských

spolkových zemích (Vorarlbersko, Tyrolsko, Salcbursko), kde překročila i hranici dvaceti procent a byla druhou nejsilnější kandidátní listinou.

Populisté – oslabení

Podobně jako sociální demokraté vyšli z voleb oslabení nacionalistický populisté. Ti poprvé do voleb do EP vstoupili rozdělení na haiderovské BZO a Stracheho „tradiční“ FPO. Před pěti lety byla ještě jednotná Svobodná strana Rakouska (FPO) v hluboké krizi. FPO proto letos téměř zdvojnásobila volební zisk a zvýšila zastoupení v EP z jednoho na dva mandáty, ale i tak jsou pro ní volby spíše neúspěchem. Šéf strany H.-C. Strache má jistě vyšší ambice než 13 %, kterých tentokrát dosáhl. Lídr strany ve volbách Andreas Molzer již v EP zasedal a byl spoluzakladatelem krajně pravicové frakce Identita, tradice, suverenita (ITS). I nyní bude jistě usilovat o její znovuzkřížení.

Totéž platí pro Svaz pro budoucnost Rakouska (BZO), který založil nedávno zesnulý korutanský hejtmán a tvůrce vzestupu FPO v posledních dvaceti letech J. Haider, když se rozhodl opustit FPO. BZO je ale prakticky regionální stranou s vlivem pouze v Haiderově domovských Korutanech. Úspěch v Korutanech ale tentokrát na celorakouský mandát nestačil. BZO sice překročila hranici 4 %, ale neměla dostatek hlasů, aby mandát získal alespoň lídr kandidátky Er. Stadler, bývalý rakouský ombudsmann.

Zelení – po sporech špatný výsledek

Zelení se před volbami zabývali zejména dohady o sestavení kandidátky. Vedení strany zvolila za lídra poslankyni Ulrike Lunacekovou, aktivistku podporující práva lesbických občanek. Odsunulo proto populárního poslance Johannese Voggenhubera, který v EP Rakousko zastupoval od jeho vstupu do Unie. Ten nejprve odmítl kandidovat jako stranická dvojka a jeho návrh, že bude 16., zase odmítlo stranické vedení. Vedení ze sebe už stín těchto rozepří nedokázali setřít a ve volbách ztratili přes tři procenta. Navíc až definitivní sečtení preferencí voličů ukáže, zda se U. Lunaceková do EP dostane jako jediná zelená poslankyně (dosud dva mandáty), nebo zda ji předstihne druhá dosavadní poslankyně EP za rakouské Zelené Evelin Lichtenbergerová.

Ostatní v poli poražených

Jen mikroskopické výsledky opět znamenali komunisté i nově kandidující Mladí liberálové (Julis), kteří tvoří mládežnickou organizaci Liberálního fóra. Jejich kandidaturu umožnila svou podporou poslankyně EP Karin Resetaritsová, bývalá soupeřnice H.-P. Martina, která podpořila kandidaturu nikoli Liberálního fóra, ale její mládež. Ta postavila kandidátku, na níž figurovali pouze lidé do třiceti let a vedl ji vysokoškolský student. Hlasy voličů jim to ale nepřineslo. ■

SLOVENSKO: VYHRÁL SMER, KROUŽKOVACÍ SMRŠŤ

Ve volbách do EP se na Slovensku čekalo, zda se premiéru Ficovi podaří proměnit dlouhodobě vysoké preference Smeru–SD (až 50 procent) v odpovídající volební výsledek. Ve volbách strany bojovaly o třináct slovenských mandátů ve štrasburském sněmu.

Smer doplatil na nízkou účast

Vítězem voleb se stala sociálnědemokratická, vládní strana Smer–SD,

která ale získala „jen“ necelou třetinu hlasů (31,8 %). O lepší výsledek jí připravila nízká účast voličů, přičemž se potvrdilo, že voliči Smeru mají nižší voličskou disciplínu než pravicoví voliči.

Druhá skončila pravicová Slovenská demokratická a křesťanská unie – Demokratická strana (SDKÚ–DS) s 16,97 %, následována konzervativním Křesťanskodemokratickým hnutím (KDH) s 11,35 % a menšinou

Stranou maďarské koalice (SMK) s 10,09 %. Do EP se dostaly i obě menší koaliční strany Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS) s 8,9 % a nacionalistická Slovenská národní strana (SNS) s 5,55 %.

Jen těsně unikl vstup do EP nově, ekonomicky liberální straně Svoboda a Solidarita (SaS) daňového odborníka J. Sulíka. Mimo EP zůstávají i Zelení, dvojice stran podporujících Libertas (koalice Konzervativních demokratů

Slovenska (KDS) Jana Palka (odštěpenci od KDĽ) a Občanské konzervatívni strany – OKS) a liberální Svobodné fórum (SF) Z. Martinákové.

Kroužkovací smršť

Preferenční hlasy v rámci kandidátky Smeru–SD na první místo vynesly Moniku Flašíkovou Beňovou, která letos kandidovala na třetím místě (2004 jako lídr). Za ní byli zvoleni volební lídr a poslanec Boris Zala a současný evropský poslanec Vladimír Maňka. Smer–SD budou v EP zastupovat i Monika Smolková a Katarína Nevedalová. Smer–SD si díky tomu polepšil ze tří křesel na pět

O jeden mandát by si pohoršila největší opoziční strana SDKÚ–DS. Tě připadly dva mandáty. Lídra kandidátky bývalého ministra zahraničí a místopředsedu SDKÚ Eduarda Kukana „nepřekroužkoval“ bývalý legendární hokejista Peter Štastný, který již v EP zasedal. Kukanovi totiž dalo

preferenční hlas 55 % voličů DSKÚ, pro srovnání bývalé hokejové hvězdy „jen“ 29 %.

Nejmenší vládní strana LS–HZDS ztratila dvě křesla a v EP ji bude zastupovat jen lídr a dosavadní poslanec EP Sergej Kozlík. Tento bývalý slovenský ministr financí v Mečiarových vládách získal nejvyšší procento preferenčních hlasů – 56 %.

Premiérově jednoho poslance získala krajně pravicová Slovenská národná strana (SNS, dosud mimo EP, ale hlásila se k AEN) populisty Jána Sloty. Stranu nebude v EP zastupovat volební lídr Dušan Švantner (na preference až třetí), ale z druhého místa kandidující poslanec NR SR Dušan Paška. SNS by v EP mohla podpořit vznik krajně pravicové frakce, ale jen pokud v ní nebude zastoupen maďarský krajněpravicový Jobbik, který také pronikl do EP.

Jedno křeslo ztrácí Křesťanské demokratické hnutí (KDĽ). Ani v rámci jeho kandidátky se do EP nepodí-

vá volební lídr – bývalý ministr školství Martin Fronc. Ze spodních míst kandidátky totiž voliči preferencemi „vytáhli“ Annu Záborskou a Miroslava Míkolášika, kteří v EP nyní zasedali.

Stejný počet mandátů si udržela Strana maďarské koalice (SMK–MKP). Stala se zároveň vedle SDKÚ–DS jedinou stranou, v jejímž rámci voliči nechali na prvním místě kandidátky i po preferenčním hlasování stranou nominovaného lídra – poslankyni EP Edith Bauerovou, druhý skončil bývalý velvyslanec ve Švédsku Alajos Mészáros.

Na Slovensku je třeba k postupu do čela kandidátky získat deset procent preferenčních hlasů, přičemž sto procent se počítá z celkového zisku hlasů vlastní politické strany. Před pěti lety naopak pouze voliči SMK změnili pořadí navrhnuté politickou stranou. Tehdy třetí na kandidátce Arpád Duka Zolyómy přeskočil druhého Józsefa Berényiho a stal se místo něj evropským poslancem. ■

POLSKO: „IRLANDIZACE“ POKRAČUJE

Po polských parlamentních volbách v letech 2006 a 2008 se u našich severních sousedů začalo mluvit o „irlandizaci“ politiky. Tento pojem označuje situaci, kdy podobně jako v Irsku jsou dvě největší politické strany v zemi pravicové a levice je až třetí, a to s velkým odstupem. To, že tento irský systém v Polsku trvá, potvrdily letošní volby do EP.

Jasným vítězem se stala pravicová Občanská platforma (PO) premiéra Donalda Tuska, kterou volilo 44 procent zúčastněných voličů. Platforma se tím zařadila na třetí místo v pořadí stran s nejvyšším ziskem ve všech zemích EU. Platforma díky tomu obsadí celou polovinu z padesáti polských mandátů. Kdyby se zisk Platformy přepočítal podle volebního systému do Sejmu, mohla by vládnout sama.

Syn prezidenta, jmenovec premiéra

Volební systém do EP vychází ze stejného principu, kdy voliči volí

konkrétního kandidáta a teprve jeho prostřednictvím jeho stranu. To umožňuje dobře měřit popularitu jednotlivých kandidátů. Mezi kandidáty PO i všech stran v tomto ohledu nejlépe uspěl bývalý premiér, úřadující evropský poslanec a již před volbami horký kandidát na předsedu EP Jerzy Buzek, kterého ve Slezsku volilo 42 % voličů platformy, což v absolutním čísle znamenalo 400 tisíc hlasů. Podobně úspěšná byla i úřadující polská komisařka pro regionální rozvoj Danuta Hübnerová, která získala ve Varšavě podporu 36 % voličů platformy. Hübnerová byla nominovaná do Evropské komise jako nezávislá ještě socialistickou vládou, později se sblížila s Platformou a dokonce pomýšlela na prodloužení mandátu v Komisi. Zvažovala, že mandát v EP nepřijme, ale ještě před volbami bylo oznámeno, že komisařem bude za Polsko jiný kandidát.

Dalším kandidátům pomohlo jméno. V Gdaňsku byl zvolen do EP z posledního místa kandidátky PO Jaroslav Wałęsa, syn prvního demokratického prezidenta země po konci komunistického režimu Lecha Wałęsy.

Paradoxní je případ kandidáta opoziční strany Právo a spravedlnost (PiS) Bogdana Kazimierza Marcinkiewicze. Toho voliči „vykřížkovali“ do Evropského parlamentu z devátého místa na slezské kandidátce. U neznámého nováčka v politice by to mohlo překvapit, ale vysvětlení je jednoduché. Bývalý premiér za vlády PiS se jmenoval Kazimierz Marcinkiewicz.

PiS – „není to špatné“

Slovy „není to špatné“ okomentoval výsledek strany Právo a spravedlnost její předseda a bývalý premiér Jaroslav Kaczyński. Strana, k níž se hlásí i současný prezident země Lech Kaczyński, si oproti roku 2004 polepšila,

když získala 27,4 % hlasů a patnáct mandátů. Dokázala dokonce porazit suverénní Platformu na jihu země a mezi seniory. Na PO ovšem strana stále ztrácí téměř 20 %, což je na bývalého lídra politické scény poměrně velký odstup.

PiS v EP dosud patřil k frakci Unie pro Evropu národů (UEN), kterou ale nyní opustil, aby vytvořil s ODS a britskými konzervativci novou frakci Evropští konzervativci a reformisté (ECR).

Levice v krizi

V neveselé situaci zůstává levicové Spojenectví demokratické levice (SLD) – nejsilnější polská levice-

vá strana. SLD získala jen 12 % hlasů a bude ji ve frakci Strany evropských socialistů reprezentovat sedm poslanců. Je to sice o dva více než po volbách 2007, ale například fakt, že bývalý předseda SLD W. Olejniczak se jen těsně dostal do EP z varšavské kandidátky Spojenectví, dokazuje, že SLD má daleko ke straně, která by zásadně ovlivňovala politiku v Polsku. Politiky SLD může těšit snad jen fakt, že propadla Dohoda pro budoucnost, v níž se spojily dvě vlny odpadlíků od SLD (druhou vedl dosavadní evropský poslanec za SLD D. Rosami) s Demokraty.pl (pozůstatek kdysi mocné Unie svobody – UW) a se Zelenými. Jejich koalice získala jen 2,5 procenta a žádné křeslo.

Lidovci stále ve hře

Jako čtvrtí se do EP dostali polští lidovci. Polská lidová strana (PSL) se profiluje tradičně jako agrární strana, reprezentující polský venkov. Aktuálně hraje roli menšího partnera v koalici vládě s PO. Obě strany spojuje členství v Evropské lidové straně (EPP). Lidovce letos volilo sedm procent voličů (o půl procenta více než minule), což jim vzhledem k rozdělování mandátů na úrovni obvodů přineslo jen tři mandáty (o jeden méně než posledně).

Neuspěly euroskeptické strany Právice republiky (1,95 %), Sebeobrana (1,46 %) a Libertas Polsko (1,14 %), které dokonce podpořil bývalý prezident Lech Wałęsa. ■

LOTYŠSKO: NEÚSPĚCH VLÁDNÍCH STRAN

Lotyšští voliči vybrali svých osm zástupců v EP. Země prošla od posledních voleb zásadním politickým otřesením v podobě ekonomické krize.

Vítězem voleb se díky tomu stala jedna z nových politických stran, Občanský svaz (Pilsonisk' savien'ba – PS). Do této nové strany se spojili zejména bývalí politici konzervativní strany Za vlast a svobodu (TuB–LNNK) a středopravicové Nové éry

(JL). V čele kandidátky stála bývalá lotyšská evropská komisařka z roku 2004 Sandra Kalniete, která vykonávala tuto pozici mezi vstupem Lotyšska do EU a nástupem Barrosovy komise, kdy ji lotyšská vláda překvapivě vystřídala.

Na druhém místě skončila koalice Harmonický střed (SC), která sdružuje radikálnější a spíše levicově orientované strany ruské menšiny. Dobrým symbolem politiky koalice je její

lídri ve volbách do EP Alfréd Rubiks – předseda jedné z koalicičních stran, Lotyšské socialistické strany (LSP).

Obě zmíněné nejsilnější formace obsadily po dvou mandátech. Po jednom mandátu si připsali konzervativní Za vlast a svobodu (TuB–LNNK), Nová éra (JL), centristická Lotyšská první strana – Lotyšská cesta (LPP–LC) a další strana ruské menšiny Za lidská práva ve sjednoceném Lotyšsku (PCTVL). ■

ESTONSKO: MLADÝ TARAND PORAZIL STRANY

Nejvíce hlasů v druhých estonských volbách do Evropského parlamentu získala Strana středu (KESK), která ve volbách v Estonsku často vyhrává, ale stejně často jí chybí koaliciční partneři, aby svůj úspěch přetavila do účasti ve vládě. I nyní je levicově populistická strana, která získá-

vá podporu zejména od venkovských voličů a estonských občanů ruské národnosti, v opozici. Do voleb stranu vedl její lídr a současný primátor Tallinnu Edgar Savisaar. Strana získala 26 % hlasů, což ji opravňuje obsadit dvě křesla v EP, tedy o jedno více než dosud.

Dáma má přednost

Krome E. Savisaara by měl do štrasburského sněmu znovu nastoupit i dosavadní jediný poslanec strany v EP Siiri Oviir. Očekává se ovšem, že Savisaar se mandátu vzdá a na jeho místo nastoupí třetí v pořadí Vilja Savisaar.

Shoda jmen není náhodná. Vilja je třetí manželkou talinského primátora a současnou poslankyní estonského parlamentu. V minulosti již v estonském parlamentu zasedala, a to paradoxně za Nezávislou monarchistickou stranu, kterou Estonci zvolili do parlamentu na počátku 90. let.

V EP patří Strana středu k frakci ALDE a je členskou celoevropské liberální strany ELDR.

Moderátor a syn bývalého premiéra předčil strany

Opřavdivou bombou estonských voleb se stal úspěch jednoho z nezávislých kandidátů. Novinář, moderátor a ředitel Estonského vojenského muzea Indrek Tarand získal v souboji se zavedenými stranami téměř přesně čtvrtinu hlasů a jen o 569 hlasů prohrál v celostátním měřítku se Stranou středu (v absolutních číslech v poměru 103 571 hlasů pro KESK a 120 502 pro Taranda). V řadě částí země Tarand dokonce volby vyhrál. Jednalo se hlavně o oblasti s etnicky estonským obyvatelstvem bez silné ruské menšiny. Jméno Tarand není znalcům estonské politiky cizí. Indrek je synem bývalého estonského premiéra z let

1994 a 1995 Andrese Taranda. Indrek dosud působil jako novinář a proslavil se i jako moderátor televizních show. Podle politologů si připsal zejména hlasy zklamaných voličů středopravicové koalice premiéra Ansipa, kteří ale zároveň nechtějí podpořit populistickou politiku E. Savisaara a jeho strany.

Volby ve stínu vládní krize

Volby do EP v zemi částečně zastínila vládní krize. Premiér Ansip, který vede koalici jeho liberální Reformní strany, konzervativního Svazu Vlast a Res Publica a středové Sociálnědemokratické strany, se rozhodl skončit spolupráci se sociálními demokraty a usiluje o jejich nahrazení ve vládě agrární stranou Lidový svaz.

Nejvíce hlasů nakonec z vládních stran získala premiérova Reformní strana (v EP v ALDE a ELDR), která obdržela 15 %. To jí vyneslo jediný mandát, který obsadí místopředsdkyně estonského parlamentu, Parlamentního shromáždění rady Evropy a Evropské liberální demokratické a reformní strany (ELDR) Kristina Ojuland.

Jeden ze zbylých dvou mandátů případně vítězům voleb z roku 2004

– sociálním demokratům. Ti klesli ze tří mandátů a 26 % hlasů na jediné křeslo a 8,7 % hlasů. Důvod je jasný: již za ně nekandidoval populární lídr z roku 2004 Toomas Hendrik Ilves, který EP opustil, když byl zvolen estonským prezidentem. Mandát by za sociální demokraty (v EP v PES) měl získat ministr financí Ivari Padar, ale jeho „přestup“ do Štrasburku zatím není jistý, neboť závisí na tom, jak skončí vládní krize.

Šestý mandát obdrží Svaz Vlast a Respublica, který vznikl v průběhu funkčního období EP spojením konzervativní strany Vlast a středopravicového subjektu Res Publica. Obě strany obhájovaly jediný mandát v EP, který minule získal pro stranu Vlast Tune Kelam. Ten ho nyní i obhájil, když sjednocená strana získala 12,2 % hlasů. Strana patří v Evropském parlamentu k evropským lidovcům.

Bez mandátů skončily strana Zelených, čekatel na vstup do vlády Lidový svaz i strana ruské menšiny.

Letošní estonské volby se vyznačovaly ještě jednou zvláštností, kterou se stal vzestup volební účasti o sedmáct procent na 43,9 %. Tím Estonci předčili i celoevropský průměr. ■

LITVA: DALŠÍ POTVRZENÍ VLÁDY

Současná litevská vláda premiéra Kubiliuse je v úřadu teprve od listopadu loňského roku. Koalice čtyřstran pravého středu už ale musela projít dvěma volebními testy. A oba skončily zejména pro nejsilnější vládní stranu velkým úspěchem. V květnu letošního roku se již v prvním kole volby stala litevskou kandidátkou dosavadní litevská evropská komisařka Dalia Grybauskaitė, kterou jako nezávislou kandidátku podporovala premiérova konzervativní strana Vlastenecký svaz – Litevští křesťanští demokraté (TS–LKD).

Sjednocení konzervativci triumfují

Stejná strana vyšla vítězně i z voleb do EP. Ty byly v Litvě poznamenány re-

kordním propadem účasti. Před pěti lety chtělo poslance EP volit v této pobaltské republice ještě 48 procent voličů, letos už jen 21 %. Vládní konzervativci obdrželi 26 % hlasů a čtvrtinová podpora mezi voliči pro ně znamenala čtyři mandáty, které si mezi sebe rozdělili veteráni i političti nováčci. Kandidátku opět vedl vůdce protikomunistického hnutí Sajudis a otec litevské nezávislosti Vytautas Landsbergis. Jeho protipólem se stala teprve třidvacetiletá Radvilė Morkunaitė, poradkyně ministra zahraničí a bývalá předsdkyně stranické mládeže. Další dva poslanci jsou důkazem sjednocovacích procesů na pravici, které v posledních letech TS–LKD postavili do role jediného relevantního subjektu

v zemi. Dvojka na kandidátce Laima Andrikiene byla v minulosti ministryní pro evropské záležitosti, ale v roce 1999 opustila Vlastenecký svaz a založila odštěpeneckou stranu Vlastenecká lidová strana. Po jejím neúspěchu se nakonec vrátila do TS a v roce 2004 byla zvolena jako dvojka kandidátky do EP. Letos mandát obhájila. Čtrtým poslancem konzervativců se stal bývalý předseda Litevských křesťanských demokratů a bývalý ministr zahraničí Algirdas Saudargas. Tento politik v loňském roce podpořil sloučení křesťanských demokratů a konzervativců a letos získal pozici na volitelném místě kandidátky sjednocené strany do EP. TS–LKD posílila oproti roku 2004 o dva mandáty. Tehdy Vlas-

tenecký svaz kandidoval samostatně, zatímco křesťanští demokraté žádny mandát v EP nevybojovali. TS–LKD je plnoprávným členem EPP a patří proto přirozeně také k její frakci v EP.

Druhou nejuspěšnější kandidátkou v letošních volbách do EP se stala Litevská sociálně demokratická strana bývalého premiéra Kirkilase, který úřadoval do loňského listopadu. Také sociální demokraté si proti prvním litevským volbám do EP polepšili, když jim letos 18 % hlasů přineslo tři mandáty (navýšení o jeden). Lídrem kandidátky sociálních demokratů se stal bývalý ministr financí Zigmantas Balčytis. Do EP ho doprovodí bývalá ministryně práce a sociálních věcí Vilija Blinkevičiūtė a úřadující evropský poslanec a bývalý člen historické, nepostkomunistické sociální demokracie Justas Vincas Paleckis. Všichni zamíří do socialistické frakce Pokroková aliance socialistů a demokratů (PASD), protože jejich strana vzniklá sloučením postkomunistické Litevské strany práce a historické sociální demokracie je plnoprávným členem Strany evropských socialistů (PES).

Prezident, kontroverzní milionář a Polák

Pomyslnou bronzovou medaili v litevských volbách získala strana Řád a spravedlnost (TĪT). Stran získala dva mandáty, když ji podpořilo dvanáct procent voličů. Lídrem a novým poslancem v EP se stal bývalý litevský prezident Rolandas Paksas, který byl z prezidentské funkce jako první evropská hlava státu odvolán po ústavním procesu (impeachmentu) v roce 2004, když mu byly prokázány styky s ruskou mafií. Paksas následně založil

Liberálnědemokratickou stranu, která ve volbách do EP v roce 2004 obdržela jeden mandát. Letos svůj zisk pod novým názvem zdvojnásobila. Oba poslanci TĪT zamířili po volbách do nově vytvořené protiintegrační frakce Evropa svobody a demokracie (EFD), protože frakce Evropa národů (UEN), do níž patřil zástupce PLD v minulém funkčním období, již nebyla obnovena.

Další tři strany získaly po jednom mandátu. Vítěz evropských voleb z roku 2004 i následných národních voleb – Strana práce (DP) kontroverzního podnikatele s ruskými kořeny Viktora Uspaskiče se propadl z pěti na jediný mandát (za 8 % hlasů). Uspaskič sice spoluvytvářel po volbách v roce 2004 jako vítěz litevskou vládu, ale později uprchl kvůli vyšetřování ekonomických deliktů do Ruska. Po vydání mezinárodního zatykače se vrátil do Litvy a byl držen v domácím vězení, v roce 2008 získal mandát v Sejmu a letos jako lídr kandidátky uspěl v zisku mandátu v EP. Strana práce byla jednou ze zakladatelek Evropské demokratické strany (EDP) a náleží díky tomu v EP k frakci Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE).

Do stejné frakce, ale jako člen jiné eurostrany, Evropských liberálů, demokratů a reformistů (ELDR), patří další strana, která získala jeden mandát v EP – Liberální hnutí Litevské republiky (LRLS). Držitelem mandátu se stal profesor politologie Leonidas Donskis. Strana obhájila jeden mandát, který držela po svém vzniku, kdy se v roce 2006 odtrhla od Svazu liberálů a centristů (LCS). Po secesi se k ní přidal jeden ze tří evropských poslanců původně zvolených za LCS. LCS letos ani jeden ze zbývajících mandátů neobhájila, když nepřekročila hranici pěti procent.

Poslední litevský mandát získala polská menšinová strana Volební akce Poláků na Litvě (AWPL–LLRA). Polské menšiny, která žije zejména v okolí hlavního města Vilnius, pomohla k zisku historicky prvního mandátu v EP také nízká volební účast. Poslancem za menšinovou stranu se stal její předseda a poslanec litevského Sejmu Waldemar Tomaszewski. Po volbách ho lákaly ke spolupráci obě velké polské politické strany. Občanská platforma (PO) premiéra Tuska mu nabízela členství ve frakci Evropské lidové strany (EPP), což ale odmítl kvůli nutnosti být v takovém případě členem litevské národní delegace ve frakci EPP, kterou vede konzervativce V. Landsbergis. Toho Tomaszewski považuje za příliš nacionalistického politika. Zástupce litevských Poláků v EP proto přijal nabídku Strany Právo a spravedlnost (PiS) ke vstupu do nové konzervativní frakce Evropských konzervativců a reformistů (ECR), v níž je jediným zástupcem Litvy.

Mandát v EP neobhájil Litevský rolnický lidový svaz, kterému ještě pod názvem Svaz Nové demokracie a Rolnické strany (VNDPS) v roce 2004 získala mandát bývalá litevská premiérka Kazimiera Prunskienė. Bývalou premiérku brzo v EP nahradil náhradník, který se zapojil do frakce Unie pro Evropu národů (UEN). Letošní necelá dvě procenta již na vstup do EP nestačila.

Podobný neúspěch zaznamenala i recesistická Strana národního obrození, kterou vede předseda Sejmu a bývalý úspěšný televizní moderátor A. Valinskas. Jeho strana je součástí vládní koalice, ale přes deklarovanou spolupráci s mezinárodním hnutím Libertas získala v evropských volbách jen jedno procento hlasů. ■

MAĎARSKO: REKORDNÍ VÍTĚZSTVÍ

Maďarské volby skončily rekordním vítězstvím pravicové strany Svaz mladých demokratů (FiDeSz). Tuto stranu volilo 56,37 procenta voličů, což je nejenom maďarský rekord, ale také vůbec nejvyšší zisk politické strany v le-

tošních evropských volbách v celé EU. FiDeSz se v celé EU ziskem přiblížili jen maltští labouristé, které volilo 54,7 % hlasů. Jenomže na Maltě existují jen dvě relevantní politické strany, zatímco v Maďarsku funguje systém

několika politických stran se zastoupením v parlamentu. Pro srovnání podobný výsledek národních voleb by s použitím maďarského volebního systému přinesl FiDeSzu dvoutřetinovou většinu.

FiDeSz, který patří k Evropské lidové straně, bude ve Štrasburku nově zastupovat čtrnáct evropských poslanců. Najdeme mezi nimi opět i olympijského vítěze v šermu Pála Schmidta a nově i předsedu maďarského svazu hluchoněmých. Druhého zmíněného již na ustavující schůzi EP doprovázeli tlumočníci do znakové řeči. Mezi poslanci FiDeSz obhájila křeslo v EP také aktuálně jediná poslankyně EP, která je romské národnosti, Lívia Jaroková.

Socialistická daň za Gyurcsányho

Pro socialisty volební výsledek signalizoval, že voliči ještě nezapomněli na casu Gyurcsány, kdy se tento premiér přiznal, že před volbami obelhával celý národ. Ani výměna předsedy a premiéra zatím nezabrala a socialisty volilo jen 17,4 % voličů. Nebyl tak naplněn ani krizový cíl socialistů – pět mandátů. Voliči jich straně, která sama menšinově vládne, přiřkli jen čtyři. Socialisté se na podobný výsledek připravili. Krátce před volbami se znovu sešlo jejich vedení, aby si odsouhlasilo, že, ať volby dopadnou jakkoli, strana dovládne do řádných voleb příští rok v květnu.

Konec svobodných demokratů?

Osud socialistické vlády drží v ruce jejich bývalý koaliční partner – Svaz svobodných demokratů (SzDSz). Levicovní liberálové před časem koalici opustili, ale vládu tolerují dál. Strana se propadla v popularitě hluboko pod pět procent a ani pokus o odpoutání se od socialistů jí nepomáhá. Dokladem je i to, že právě v těchto ev-

ropských volbách strana s voliškou základnou v Budapešti nepřekročila hranici pěti procent, nutná pro získání alespoň jednoho mandátu. Maďarsko díky tomu nebude mít zastoupení v liberální frakci Aliance liberálních demokratů (ALDE), kam SzDSz a její poslanci dosud patřili.

Zázrak Bokros-Habsburg

V podobné situaci jako SzDSz se před volbami do EP nacházelo i Maďarské demokratické fórum (MDF). Strana je menší pravicovou alternativou vedle FiDeSz. Kdysi nejmocnější pravicová strana od roku 1998 bojuje pravidelně o svou parlamentní existenci. Nyní se zdálo, že má malou šanci zopakovat své zastoupení v EP – v roce 2004 kandidátku vedla tehdy velmi populární předsedkyně Ibólya Dávidocá a získala pro stranu jediný mandát, který nepřijala, a na její místo nastoupil náhradník Peter Olájos.

Letos se před volbami Dávidová rozhodla pro riskantní tah. Do čela kandidátky povolala dva nestraníky. Jedinčkou se stal bývalý ministr financí v socialistické vládě a tvůrce maďarských ekonomických reforem (Bokrosova balíčku) Lájos Bokros. Dvojkou kandidátky byl vnuk posledního českého krále Karla Habsburského, syn dlouholetého poslance EP za bavorskou CSU Otty Habsburského a bratr bývalého poslance EP za rakouské lidovce Karla Habsburského György Habsburk. I on vstoupil do politiky v Maďarsku, kde žije od roku 1991, za socialistické vlády, která ho jmenovala speciálním vyslancem pro vstup do EU.

Duo nestraníků dovedlo MDF zpět do EP, když překročilo hranici pěti

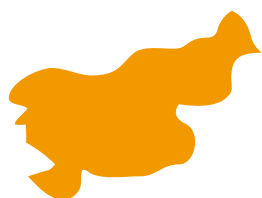
procent a získalo pro Bokrose poslanecký mandát. Zapomenut tak může být stranický rozkol, který nominace dvou nestraníků vyvolala. MDF se dokonce rozpadl poslanecký klub v národním parlamentu. Nyní se ale zdá, že se riziko vyplatilo, protože MDF se znovu vrátilo do hry o úspěch ve volbách do parlamentu v květnu 2010.

Bokros v EP zasedne v nové frakci Evropští konzervativci a reformisté (ECR). MDF bylo dosud členem Evropské lidové strany (EPP), z níž bude pravděpodobně za vstup do jiné frakce vyloučeno. Bokros ale možná už na podzim odejde z EP, aby vedl národní kampaň, takže není vyloučeno, že v EP bude opět zasedat příslušník dynastie, která tři sta let vládla českým zemím.

S Maďarskou gardou do EP

Vedle FiDeSz se hlavním vítězem voleb stala nacionalistická strana Hnutí pro lepší budoucnost Maďarska (Jobbik). Strana požaduje návrat k trianonským hranicím země z roku 1918, otevřeně vystupuje proti Romům a Židům a spoluzaložila nyní již soudně zakázanou Maďarskou gardu. Strana spolupořádala demonstrace proti bývalému premiérovi Gyurcsánymu a je v nekompromisní opozici. Strana, odmítající celý maďarský režim po roce 1989, získala překvapivě 14,8 % hlasů a vyšle do Štrasburku tři poslance. Jobbik nejlépe uspěl v oblastech, kde dosud byly hlavní bašty socialistů.

Nepřekvapí asi, že jeden z poslanců Jobbiku přišel na první schůzi EP právě v uniformě soudně zakázané Maďarské gardy... ■

SLOVINSKO: KOALICE VS. OPOZICE 4 : 3, NEBO 4 : 4?

Letošní volby do Evropského parlamentu byly ve Slovinsku první příležitostí k měření politických sil po loňských volbách do dolní komory národního parlamentu – Národního shromáždění (Državni sbor). Po loňských parlamentních volbách došlo

k obměně vlády, kdy středopravicovou vládu složenou ze Slovinské demokratické strany (SDS, dříve Slovinská sociálnědemokratická strana) premiéra Janšy, rolnické Slovinské lidové strany (SNS), konzervativní formace Nové Slovinsko – Křesťansko-

lidová strana (NSI–KSS) a seniorské Demokratické strany důchodců Slovinska (DeSuS), vystřídala vláda levého středu. Nejsilnější stranou v parlamentu i ve volbách se stala strana Sociální demokraté (SD, dříve postkomunistická Sjednocená kandidátka

sociálních demokratů – ZLSD), kterou do voleb vedl evropský poslanec a předseda strany Borut Pahor. SD se již před volbami spojila do neformální koalice se dvěma liberálními subjekty – Liberální demokracií Slovinska (LDS) a od ní odštěpené strany Opravdu (slovensky Zares). Tyto tři strany levého středu předstihly ve volbách pravici, spojily se do vládní koalice s důchodci ze strany DeSuS a Borut Pahor se stal premiérem.

I letošní volby do EP slibovaly těsný souboj dvou bloků a soupeření o pozici nejsilnější strany – loni dělilo vítěznou SD od Janšovy SDS jen jedno procento. I průzkumy před volbami věstily těsný souboj SD a SDS. Voliči ovšem nakonec rozdali karty trochu jinak. Opoziční Slovinská demokratická strana vyhrála evropské volby s nečekaným náskokem, když ji podpořilo 26,92 % voličů. SDS to přineslo dva mandáty. Jeden obsadil lídr kandidátky a dlouholetý zahraniční tajemník strany Milan Zver, druhý dosavadní poslankyně EP Romana Jorda-Cizelj.

Hluboký propadl proti volbám do národního parlamentu zaznamenali Sociální demokraté premiéra Pahora. Ti získali jen 18,45 % hlasů a od vítězných SDS je dělilo celých 12,5 % hlasů. Volební systém ale SD přinesl stej-

né dva mandáty jako mnohem silnější SDS. SD do EP překvapivě vysílá dva neustraníky. Lídrem kandidátky byl bývalý ministr zahraničí za LDS a dnes neustraníky stojící deset let mimo aktivní politiku Zoran Thaler. Dvojkou se stala – stejně jako v případě Thale- ra na přání předsedy strany Pahora – osmdvacetiletá zpravodajka slovinské veřejnoprávní televize RTV Tanja Fajonová. Ve straně nebyla nominace dvou neustraníků přijata s nadšením, část straníků dokonce organizovala preferenční kampaň, která by do EP vykřičkovala některého „stranického“ kandidáta.

Jen těsně za SD skončila mimo- parlamentní strana Nové Slovinsko – Křesťanská lidová strana. Konzervativci z NSI–KLS loni vypadli nejenom z vlády, ale i z parlamentu. Jejich kandidátku opět vedl Lojze Peterle – jeden za zakladatelů strany a první demokratický premiér Slovinska v roce 1990. Peterle se svou stranou před pěti lety vyhrál první slovinské volby do EP a i letos odešel z volebního klání s velkým úspěchem. 26,33 % hlasů a mandát pro Peterleho oživily NSI–KLS a vrátil ji mezi relevantní strany.

Po jednom mandátu získaly dvě koaliční liberální strany LDS (11,52 % hlasů) a Zares (9,82 %). Je-

jich mandáty obsadili bývalý ministr obrany a současný poslanec EP Jelko Kacin (LDS) a bývalý jugoslávský a později slovinský velvyslanec a krátce i ministr zahraničí Ivo Vajgl (Zares). Vzhledem k tomu, že také poslanec za NSI–KLS Lojze Peterle byl v minulosti ministrem zahraničí, zasednou mezi sedmi slovinskými poslanci EP hned tři muži s touto ministerskou zkušeností.

Do EP se nedostaly seniorská koaliční strana DeSUS (7,18 %), opoziční rolnická Slovinská lidová strana (SLS, 3,6 %) ani nacionalistická Slovinská národní strana (SNS, 2,88 %). Zopakovaly tak svůj propad z prvních evropských voleb roku 2004.

SDS a NSI–KLS míří do frakce EPP, kde bude mít Slovinsko tři reprezentanty, SD do socialistické frakce PES (dva mandáty), LDS a Zares do liberální frakce ALDE (jádem frakce je liberální eurostrana ELDR), kde budou také dva zástupci Slovinska.

Tématem po volbách je ve Slovinsku také tzv. fantomský mandát, ten by zemí připadl po případném schválení Lisabonské smlouvy, jež dává Slovinsku osm mandátů v EP. Osmý mandát by podle výsledků voleb získala opoziční SDS. Tím by se mandáty koalice a opozice vyrovnaly... ■

ŘECKO: ZELENÁ PREMIÉRA

Události řeckých voleb do EP se stal vstup zelených do EP. Ekologická strana se vůbec poprvé samostatně dostala z Řecka do EP. Před pěti lety se podpora ekologických zelených pohybovala jen kolem jednoho procenta. Ekologičtí zelení, jak se strana přesně jmenuje, ale letos překročili hranici tří procent a jejich historicky první evropský poslanec zamíří přirozeně do frakce Zelení – Evropská svobodná aliance (G–EFA).

V samotném Řecku bylo ale s menší pozorností sledováno, jak dopadne souboj o první místo. Vzhledem k dlouhodobému trendu voličských preferencí se očekávalo, že vítězem se stane opoziční Panhelénské soci-

alistické hnutí (PASOK), které vede Georgie Papandreou. Pro tuto socialistickou stranu lze úspěch spatřovat zejména ve faktu, že skončila nejsilnější, protože jí volební výsledek přinesl jen nárůst o dvě procenta na 36 procent, přičemž počet jejích mandátů setrval na osmi jako v roce 2004.

Premiér ztrácí

Porážkou skončily volby pro pravicovou, konzervativní stranu Nová Demokracie, které předsedá premiér Kostas Karamanlis. Zmínjeme-li jméno premiéra, je třeba připomenout, že je stejně jako opoziční lídr blízkým příbuzným „otce zakladatele“

své strany. Nová demokracie se propadla o deset procent oproti výsledku z roku 2004. Tehdy jí načasování voleb neobyčejně přálo, protože se koaly těsně po vítězství strany v národních volbách. V mezichase Karamanlis ještě jednou ve volbách obhájil mandát premiéra a v posledních měsících se již ve výzkumech projevuje určitá únava voličů z pravicové vlády. Nová demokracie, která v EP patří k Evropské lidové straně (EPP), oslabila o tři mandáty a zůstalo jí jich osm.

Nacionalisté stíhají komunisty

Stejně jako před pěti lety se o třetí místo utkali subjekty z okrajů politického

spektra. Zatímco v roce 2004 získalo pomyslnou bronzovou pozici Komunistická strana Řecka (KKE) s velkým náskokem, letos jí dýchalo na záda nacionalistické Lidové ortodoxní hnutí (LAOS), Komunisté oslabili o více než procento a podpořilo je přes osm procent, nacionalisté přidali přes tři procenta a jejich zisk se zastavil na sedmi

procentech. Obě extrémní strany vyšlou do EP po dvojici poslanců. Dosud jediný poslanec LAOS zasedal v antiintegrační skupině Nezávislost a demokracie (IndDem) a nyní zamíří rozšířeně zastoupení strany přirozeně do frakce Evropa svobody a demokracie (EFD). Dva komunističtí poslanci (o jednoho méně než dosud) zůstanou ve frak-

ci Sjedenocená evropská levice – Severská svobodná levice (GUE-NGL). V ní bude ještě jeden zástupce, protože umírnění komunisté z Koalice radikální levice (SYN) si přesto, že byli hlavním podporovatelem nedávných pouličních nepokojů v Aténách, polepšili jen o půl procenta a zisk necelých pěti procent jim udržel jediného zástupce v EP. ■

Kypr je jedinou zemí EU, v níž vládou komunisté. To je ojedinělé nejmenom aktuálně, ale i v celé historii EU. Kyperské volby do EP jsou navíc ojedinělé i v tom, že neprobíhají na celém území, které EU považuje za součást členské země. Ve volbách se totiž nevolí v severní části ostrova, na níž leží jen Tureckem uznaná Severokyperská turecká republika. Volí se jen na jihu, kde však mohou kandidovat i občané ze severu. V minulých volbách to i bylo využito (bez úspěchu), zatímco letos již žádný kyperský Turek nekandidoval.

V evropských volbách letos vyhrála stejně jako při premiérovém klání o zástupce v EP pravicová strana Demokratické sdružení (DISY). Strana patřící k Evropské lidové straně získala 35 %, polepšila si o sedm

procent a udržela si dva zástupce ve štrasburském sněmu.

O procento druhá skončila stejně jako před pěti lety komunistická Pokroková strana pracujícího lidu (AKEL), která náleží ke Straně evropské levice (PEL) a komunistické frakci GUE-NGL v EP. Také komunisté, kteří díky vítězství v prezidentských volbách v zemi s prezidentským systémem vlády tvoří vládní stranu, si polepšili oproti roku 2004 o sedm procent a i jim to přineslo stejné dva mandáty.

Pátý mandát získala Demokratická strana (DIKO). Ta byla dosud členkou frakce ALDE, i když nepatří k žádné eurostraně. Po volbách, v nichž získala 12 % hlasů (pokles o 4 %), však její zástupce zamířil do frakce Pokroková aliance socialistů a demokratů

(PASD), což je spojení Strany evropských socialistů (PES) a italské Demokratické strany (PD). Část italských poslanců za PD dosud také jako zástupce DIKO zasedala v ALDE, což může být důvod přesunu do nové frakce.

Až obsazení posledního mandátu znamená změnu. Dosud ho držela Evropská strana, vzniklá spojením subjektů, z nichž kandidátka Pro Evropu získala v roce 2004 za 11 % hlasů jeden mandát. Poslanec této strany dosud zasedal v pravostředové frakci EPP-ED. Evropská strana ale letos získala jen 4 % hlasů a z EP vypadla. Šestý mandát proto obsadila socialistická strana – Hnutí pro sociální demokracii (KODISO) – s deseti procenty hlasů. I ona míří do socialistické frakce PASD. ■

KYPR:

VOLBY V ROZDĚLENÉ ZEMI

V Bulharsku evropské volby plnily zejména funkci testu před národními volbami do parlamentu. Ty se uskutečnily na počátku července – tedy necelý měsíc po bitvě o mandáty ve Štrasburku. Řada stran navrhovala souběžné konání obou voleb, ale neuspěla. Volby do EP se v Bulharsku konaly po dvou

letech, protože poprvé si své zástupce v EP Bulhaři vybírali až po vstupu své země do EU v roce 2007.

Letošní volby vyhrála stejně jako před dvěma lety strana Občané pro evropský rozvoj (GERB – zkratka znamená v bulharštině erb), kterou neformálně vede sofijský starosta

Bojko Borisov. Formálním předsedou strany je bývalý náměstek sofijského starosty Cvetan Cvetanov, ale hlavní slovo měl vždy Borisov. GERB, který se hlásí k Evropské lidové straně (EPP) a její parlamentní frakci, získal v prvních volbách v roce 2007 pět mandátů a letos tento zisk obhájil,

BULHARSKO:

BOJKO VYHRÁL PODRUHÉ VOLBY DO EP

přestože země ztratila jedno křeslo. GERB si v procentním výsledku polepšil oproti roku 2007 o téměř tři procenta. Stranu opět do voleb vedla žena. Dušanu Zdravkovou, která již nekandidovala, však nyní nahradila evropská poslankyně Rumjana Želeva.

Koaliční strany oslabily

Oslabení zaznamenaly dvě nejsilnější vládní strany. Bulharská socialistická strana (BSP) premiéra S. Staniševa ztratila oproti roku 2007 téměř tři procenta (nyní 18,5 %), což jí stálo jeden mandát v EP. Strana kandidovala v rámci Koalice za Bulharsko (KB), ale byla jedinou její relevantní složkou. Včetně lídra, kterým byl úřadující ministr zahraničí Ivajlo Kalfin, se do EP probojovali letos čtyři koaliční kandidáti. BSP patří ke Straně evropských socialistů.

O mandát méně si připsalo i Hnutí za práva a svobody (DPS), v němž se sdružují zejména bulharští občané turecké národnosti nebo muslimského vyznání. DPS se na evropské úrovni hlásí k Evropské liberální, demokratické a reformní straně (ELDR) a její zástupci v EP zasedají v liberální frakci Aliance liberálů a demokratů pro Evropu (ALDE). Menšinová strana vyslala do pozice lídra kandidátku, stejně jako v roce 2007, Filiz Husemenovou, bývalou ministryni bez portfeje. Kromě ní nyní zasedne v EP již jen jeden poslanec zastupující DPS, protože strana oslabila na 14,14 % hlasů, což značí pokles o více než šest procent hlasů.

Za otčimovu stranu do EP

Od vstupu Bulharska do Unie patří mezi evropské poslance zástupci ultranacionalistické, protiturecké a protiromské strany Ataka (Útok). Stranu vede bývalý novinář Volen Siderov, kterému se daří získávat mandáty v národních i evropských volbách. O poměrech ve straně svědčí fakt, že lídrem kandidátky byl znovu evropský poslanec Dimitar Stojanov – syn družky a od roku 2006 manželky stranickeho vůdce Siderova. Ataka ovšem se ziskem 11,95 % hlasů nezopakovala zisk z roku 2007, oslabila o dvě procenta a jeden mandát. Připomeňme již jen, že evropská poslanci za stranu Ataka tvořili v roce 2007 v EP součást krajně pravicové frakce Identita, tradice, suverenita (ITS).

Komisařka carovým esem

Šťastnou ruku při výběru lídra mělo Národní hnutí stability a pokroku (NDSV) – strana bývalého bulharského cara a později premiéra Simeona Saksoburggotského. NDSV se hlásí k liberálním formacím ELDR a ALDE.

Straně od jejího volebního vítězství v roce 2001 klesaly preference, v roce 2005 se ještě udržela ve vládě a ve vládní koalici, ale postupně se dostávala až pod hranici volitelnosti. Lídr hnutí Simeon reagoval změnou názvu (původně se uskupení jmenovalo Národní hnutí Simeona Druhého), ale ani s tím nový vzestup strany nepřišel. Záchranu pro volby do EP měla znamenat Meglena Kuneva – současná bulharská evropská komisařka pro obranu spotřebitele. Právě popularita této političky straně zajistila téměř osm procent hlasů (7,96 %), což vybočilo z dlouhodobě nízké stranické oblíbenosti.

To, že úřadující evropská komisařka byla v případě NDSV skutečnou volební lokomotivou, dokumentuje i fakt, že jí dalo preferenční hlas 28,5 % voličů. V tomto ohledu ji částečně sekundovala již jen kandidátka číslo jedna na listině Modré koalice, bývalá ministryně zahraničí Naděžda Michailova, kterou preferovala 16,5 % koaličních voličů. V Bulharsku volební zákon předpokládá hranici 15 % preferenčních hlasů pro posunutí kandidáta do čela kandidátky. V případě obou zmiňovaných političek byla tato podmínka sice splněna, ale nemělo to žádný dopad, protože obě byly lídry svých uskupení. Žádný kandidát jiných stran již tuto podmínku nesplnil.

NDSV získala ve volbách dva mandáty a jako jediná strana svou delegaci v EP oproti prvním bulharským evropským volbám rozšířila. Dlouho se spekulovalo, zda Meglena Kuneva svůj mandát v EP přijme. Předpokládalo se, že bude mít zájem o pokračování v roli evropské komisařky. Její osud proto závisel v rukou pravděpodobného vítěze červencových voleb do národního parlamentu – Bojko Borisova a jeho strany GERB. Borisov po národních volbách oznámil, že Kunevu znovu do Evropské komise nenavrhne. Komisařka se přesto rozhodla mandát v EP nepřijmout. Zdůvodnila to obtížnou situací země v EU a potřebou zkušeného komisaře, který bude jediný schopen bránit zájmy země v rámci EU.

Mandát za 161 hlasů

Jen 161 hlasů chybělo Modré koalici, aby vyrovnala výsledek NDSV. Tento minimální rozdíl ovšem znamenal, že zatímco NDSV si připsalo 2 mandáty, Modrá koalice jen jeden. Modrou koalici (SK) vytvořily před volbami dvě strany tradiční bulharské pravice – Svaz demokratických sil (SDS) a od něj kdysi odštěpená strana Demokraté za silné Bulharsko (DSB). Obě strany byly zastoupeny v EP v době, kdy zemi zastupovali jen poslanci nominovaní národním parlamentem. První volby do EP v roce 2007 však znamenaly pro obě samostatně kandidující strany konec reprezentace v EP. Obě strany náleží k Evropské lidové straně a po letech nesvárů a postupného oslabování ve stínu posilující strany GERB se letos rozhodly pro společný postup. Do čela kandidátky se postavila bývalá ministryně zahraničí Naděžda Michailova z SDS a jí připadl jediný získaný mandát v EP. Pokud ovšem bude ratifikována Lisabonská smlouva, patří Bulharsko mezi země, které v EP posílí o jeden mandát. Ten by v takovém hypotetickém případě získala Modrá koalice.

Pět procent nestačilo

Ostře sledovaným účastníkem voleb do EP se v Bulharsku stala nová strana LIDER, což je zkratka z bulharského názvu Liberální iniciativa pro demokratický a evropský rozvoj, ale také bulharská verze slova lídr. Tuto stranu založil velký bulharský podnikatel v oblasti energetiky a těžby uhlí Christo Kovački. Strana spolupracovala s uskupením Nový čas, které se před volbami v roce 2005 odštěpilo od NDSV. LIDER překročil ve volbách do EP hranici pěti procent, ale zisk 5,70 % hlasů nestačil díky výsledku jiných stran na zisk ani jediného mandátu. Strana LIDER byla nejvíce spojována s nákupem hlasů. Kovački byl v médiích dokonce obviněn, že nutil své zaměstnance hlasovat pro jím založený subjekt.

Spojenci konzervativců mimo parlament

Bez mandátu odešla z klání o místa v EP také strana s názvem Řád, zákonnost a spravedlnost. Ta vznikla v prosinci 2005, poté, co se rozpustil Národní svaz – Bulharský zemědělský lidový svaz (NS-BZNS). Jejím lídrem je aktuálně bývalý šéf rozpuštěných

agrárníků Jane Janev. Strana se hlásí ke spolupráci s britskými konzervativci a chtěla se zapojit do jejich projektu nové frakce v EP. Program strany stojí zejména na boji s korupcí a na návrhu rozsáhlé ústavní změny, která by posílila hlavně roli prezidenta republiky. Strana zkoušela kandidovat ve volbách do EP již v roce 2007, kdy nominovala jako kandidáty pět bulharských sestřiček vězněných tehdy v Libyi v sou-

vislosti s nakažením dětí chorobou AIDS. Soud ovšem tehdy jejich kandidaturu zamítl s odkazem na skutečnost, že nebyly dva roky na území EU. Kandidátka následně ve volbách propadla. Letos jen těsně nedosáhla na hranici pěti procent (4,67 %).

Evropské volby znamenaly rozklad pro koalici Vpřed, kterou vytvořily pravicové a nacionalistické strany. Součástí koalice pro evropské volby bylo

nacionalistické VMRO, hnutí Georgiovden a Agrární lidový svaz. Tato koalice, která před volbami koketovala se spoluprací se stranou LIDER, získala jen 2,25 % odevzdaných hlasů a zůstala daleko za hranici pěti procent. VMRO po volbách oznámila, že koalici opouští a do parlamentních voleb na počátku července již kandidovala sama. Žádný další subjekt již nepřekročil hranici jednoho procenta hlasů. ■

RUMUNSKO: PREZIDENTOVA DCERA POSLANKYNÍ

Rumunské volby do Evropského parlamentu byly letos prvním volebním testem pro velkou koalici liberálních a sociálních demokratů, kterou obě největší rumunské parlamentní strany vytvořily po národních volbách v listopadu 2008. Tehdejší volby skončily volební remízou, kdy středopravicová Demokratická liberální strana (PDL) prezidenta Basesca získala více mandátů a levicová Sociálně demokratická strana (PSD) více hlasů. Obě strany ale s odkazem na ekonomickou krizi uzavřely velkou koalici, kterou vede premiér Emil Boc – předseda demokratických liberálů.

V Rumunsku se evropské volby konaly po devatenácti měsících, protože první přímé volby do EP po vstupu země do EP byly kvůli konfliktu prezidenta s tehdejším liberálním premiérem odloženy až na listopad 2007. Tehdy ve volbách hladce zvítězila prezidentova Demokratická strana (PD), mandáty navíc získala i prezidentovi blízká Liberálně demokratická strana (PLD), která se následně s prezidentskou stranou sloučila do současné demokratické liberální strany (PDL). Před volbami do EP sjednocenou stranu zastupovalo šestnáct evropských poslanců, z nichž třináct bylo původně zvoleno za PD a tři za PLD.

Z večírků do EP

Hlavní mediální událostí rumunských voleb do EP se stala kandidatura dcery rumunského prezidenta Eleny. Ta totiž nekandidovala za tatínkovu Demo-

kratickou liberální stranu, ale jako nezávislá. Elena – známá pod přezdívkou či spíše zkratkou EBA – sice byla nedávno zvolena do čela mládežnické organizace PDL, ale se stranou se před volbami rozešla ve zlém. Rozhodla se proto do EP kandidovat jako nezávislá, což rumunský volební zákon umožňuje. Elena, která se do mediální pozornosti dostávala zejména kvůli svému bohatému společenskému životu, získala už v předvolebních preferencích překvapivě vysokou podporu až osmi procent respondentů a konečný zisk 4,22 % hlasů jí vynesl místo mezi rumunskými zástupci v EP. Paradoxně okamžitě po sečtení volebních výsledků se Elena setkala s předsedou PDL a premiérem v jedné osobě Emilem Bocem, který jí před zraky kamer předal stranickou legitimaci její staronové strany. Elena následně zamířila se svými staronovými spolustraníky do frakce EPP.

Sociální demokraté vítězí

Kromě Eleny Basescové se hlavními vítězi voleb v Rumunsku stali sociální demokraté (PSD), které vede předseda Senátu Mircea Geoana. Levicová strana získala ve volbách, do kterých je vedl bývalý ministr zahraničí a současný evropský poslanec Adrian Severin. PSD kandidovala oproti roku 2007 v koalici. Tu letos vytvořila s Konzervativní stranou, která při svém účinkování v EP – v době poslanců EP nominovaných rumunským národním parlamentem (leden až listopad 2007) – zasedala v liberální frakci ALDE.

Koalice získala 31 % hlasů a jedenáct mandátů (o jeden více než před dvěma lety samostatně kandidující PSD). Sociální demokraté v počtu mandátů vyrovnali zisk z roku 2007, protože jedenáctý letos zvolený držitel křesla v EP náleží ke koalici Konzervativní straně. I on (kandidát č. 8 George Sabin Cutas) ale zasedne v novém EP v socialistické frakci, kam PSD jako plnoprávný člen Evropské socialistické strany (PES) náleží.

Demokratičtí liberálové těsně druzí

Úspěšně si ve volbách vedla i premiérova Demokratická liberální strana (PDL). Demokratičtí liberálové získali 29,71 % hlasů a deset mandátů. Oslabili díky tomu o tři mandáty oproti výsledku Demokratické strany z roku 2007 a dokonce o šest, pokud připočítáme i tři mandáty liberálních demokratů, kteří se k Demokratické straně přidali v prosinci 2007. Určitou útěchou může být pro demokratické liberály zisk jedenáctého mandátu po návratu Eleny Basescové zpět do lůna strany. Připomeňme, že tento manévr řada stran kritizovala a obviňovala prezidentovu dceru i demokratické liberály, že samostatná kandidatura Eleny Basescové byla jen předvolebním divadlem, které premiérově straně pomohlo získat mandát navíc. Kandidátku PDL v letošních volbách vedl bývalý premiér, později člen národních liberálů a nakonec lídr liberálních demokratů (PLD) ve volbách do EP v roce 2007 Theodor Stolojan.

Stolojanova bývalá strana – Národní liberální strana (PNL) – pokračovala v postupném oslabování. V evropských volbách získala strana, která patří k liberální prostraně ELDR a parlamentní frakci ALDE, jen 14 % hlasů a oslabila o jeden mandát na pět. Národní liberálové očividně neprofitují z pozice největší rumunské opoziční strany. Kandidátku národních liberálů vedla bývalá ministryně spravedlnosti Norica Nicolaiová, která si pozici lídra podle mnohých vysloužila podporou nového předsedy strany při jeho úspěšné snaze nahradit v čele PNL bývalého premiéra Calina Popescu-Tariceana.

Maďari s Tókésem v čele

Parlamentní statut si v druhých rumunských volbách do EP uchovála i strana maďarské menšiny v Rumunsku – Demokratický svaz Maďarů v Rumunsku (UDMR – RMDSz). Její kandidátku vedl László Tókes – protestantský pastor a legenda revoluce z roku 1989. Tókes již v EP zasedal od roku 2007, kdy byl do štrasburské-

ho sněmu zvolen jako nezávislý. Tehdy se totiž nepohodl s vedením UDMR a kandidoval proti jeho kandidátní listině. Po volbách ale nebyl přijat do frakce EPP–ED, kam se přihlásil. Vetovali ho poslanci rumunské Demokratické strany, protože ho považovali za příliš nacionalistického politika. Tókes proto zamířil jako nezávislý do frakce Zelení – Evropská svobodná aliance (G–EFA). Letos jako líder UDMR vybojoval pro stranu téměř 9 % procent hlasů a tři mandáty, vyrovnal tím zisk maďarských mandátů v roce 2007, kdy vedle Tókése získala UDMR sama dva poslanecké posty.

Nacionalista a Gigi

Do Evropského parlamentu se po roční přestávce vrací Strana velkého Rumunsku (PRM), kterou založil C. Vadim Tudor, jeden z dvorních novinářů komunistického diktátora N. Ceauceška. Tento nacionalista bývá srovnáván s Le Penem, ale jeho politické metody jsou o poznání drsnější. Svou politiku staví zejména na štvá-

ní proti maďarské menšině a za údajný propad Rumunsku ovšem viní také Romy a Židy. Tudor se držel v rumunském parlamentu až do voleb v loňském roce, kdy poprvé propadl. Mnozí nad ním už lámali hůl, ale on se spojil s jiným rumunským nacionalistou, Gigim Becalim, zakladatelem Strany nové generace (PNG), a spolu uspěli. Becali je jedním z nejbohatších Rumunů a veřejnosti je znám zejména jako majitel slavného bukureštského klubu Steaua. I na vedení tohoto klubu lze ilustrovat Gigiho politiku: na „jeho“ stadionu se nemůže hrát píseň We are the Champions skupiny Queen, protože její zpěvák Freddie Mercury byl homosexuál. Becali chce jako nově zvolený evropský poslanec do EP lézat soukromým tryskáčem, rumunská policie má ale jiný názor. Europoslanec je stíhán za násilnou odvetu proti zlodějům, kteří mu nedávno ukradli auto. Rumunské soudy zakázaly Becalimu vycestovat z Rumunsku, což by mu znemožnilo převzít mandát. Becali tento zákaz ale porušil a stal se novým poslancem. ■

ČTYŘI STÁVAJÍCÍ KOMISAŘI V EP

Čtyři úřadující evropští komisaři kandidovali v letošních evropských volbách a všichni uspěli. Současný belgický komisař pro rozvoj a zahraniční pomoc, liberál Louis Michel byl zvolen jako lídr jeho valonského Reformního hnutí (MR) a rozhodl se mandát v EP přijmout. Michel bude stát v čele delegace EU–ACP (Afrika, Karibik, Pacifik).

V Polsku byla poslankyní EP zvolena současná komisařka pro regionální rozvoj Danuta Hübnerová. Tu do EK vyslala ještě socialistická vláda, ale komisařka se během úřadování sblížila s nyní vládnoucí středopravicovou Občanskou platformou (PO, člen EPP) a kandidovala za ní do EP. Podle některých komentářů Hübnerová kalkulovala s tím, že by ji kandidatura mohla pomoci k tomu, aby v EK zůstala i druhé funkční období. Polská vláda Donalda Tuska již ovšem nominovala

na její místo, do konce mandátu současné komise, Pawła Sameckého, který nyní vykonává funkci člena rady Polské národní banky. Hübnerová byla na prvním plenárním zasedání EP zvolena předsedkyní výboru pro regionální rozvoj.

Nepřehledná je situace v Bulharsku. Komisařka pro ochranu spotřebitelů Meglena Kuneva, kterou vláda vybrala s podporou Národního hnutí Simeona druhého (NDSV, dnes Národní hnutí stability a pokroku, součást ELDR a ALDE), si pravděpodobně mandát v komisi neudrží. Kuneva vedla kandidátku této strany do EP a získala pro ni dva mandáty. Váhala, zda má svůj mandát přijmout zejména s ohledem na fakt, že se v Bulharsku měsíc po volbách do EP konaly volby do národního parlamentu. NDSV ovšem v národních volbách nepřekročila práh pro vstup

do parlamentu. Vítěz voleb a pravděpodobný budoucí premiér Bojko Borisov z pravicové strany GERB již krátce po volbách deklaroval, že Kunevu do pozice bulharské komisařky znovu nejmene. Očekávalo se, že Kuneva přijme na základě tohoto prohlášení mandát v EP. 11. července ale bulharská komisařka překvapila prohlášením, že se mandátu v EP vzdá, protože chce v situaci obtížné pro Bulharsko dokončit mandát komisařky až do konce.

Jako čtvrtá získala mandát v EP komisařka pro vědu a vzdělání, lucemburská křesťanská sociálka Vivianne Redingová. Komisařka sice ještě neoznámila, zda mandát přijme, ale zdá se, že tak neučiní. Lucemburská vládní koalice se totiž již dohodla, že ji bude nominovat znovu. Lucembursko tak pravděpodobně bude i nadále zastupovat v Komisi členka EPP. ■

LADISLAV MRKLAS

politolog, ředitel CEVRO

CO NÁM ŘEKLY VÝSLEDKY DRUHÝCH EUROVOLEB V ČESKU

Voliči a nevoliči

K evropským volbám podobně jako před pěti lety přišli voliči s největším zájmem o politiku. Lidé bez zájmu zůstali doma. Jelikož již řadu let platí, že právě pravicový volič je ten, který politikou nejvíce žije, neměl by nás úspěch ODS – ani vysoké procento hlasů odevzdané roztržštěným středo-pravým uskupením – nikterak překvapit. Koneckonců právě fragmentace malých uskupení je dalším důvodem, proč ODS uspěla. Zatímco před pěti lety proti ní stála silná alternativní formace v podobě SNK–ED v čele s relativně populárním Josefem Zielem, nyní bylo alternativ tolik, že hlasovat pro ně představovalo až příliš velké riziko.

ČSSD tentokrát nenašla recept, jak přivést k urnám tolik lidí jako v podzimním krajském klání. Chyběl jí obdobně silný motiv, jakým byly regulační poplatky, silný lídr, zejména však zájem jejich voličů. Mnozí její voliči totiž byli přesvědčeni o tom, že volit do EP nemá vůbec žádný smysl. Sociální demokraté si navíc nezodpovědným „sestřelením“ vlády během předsednictví přidělali dva zásadní problémy. Zmizel hlavní nepřítel – nepopulární vláda Mirka Topolánka. A dokonce i část voličů ČSSD tento krok hodnotila jako podraz na image České republiky, nejen coby země předsedající EU. Mnozí tradiční voliči ČSSD vedle toho experimentovali s menšími stranami, zejména Suvěrnitou Jany Bobošíkové.

Další faktory úspěchu ODS

Novým prvkem volební kampaně ODS byla silná negativní a srovnávací linka. Zdá se, že strana po letech přešlapování pochopila, že bez těchto atributů se volby v 21. století prostě nevyhrávají. ODS nahrála i předvolební atmosféra, která vyústila ve vajíčkové útoky na lídra ČSSD. Jejich intenzita ukazuje dva zajímavé fenomény: a) jisté opadnutí apa-

V HISTORICKY DRUHÝCH VOLBÁCH DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU OPĚT ZVÍTĚZILA ODS. JEJÍ ČERVENÝ VÝSLEDEK DOKONCE PŘEDČIL VÝSLEDEK PŘED PĚTI LETY. KDO VOLIL ODS? PROČ JI VOLIL A PROČ NEUSPĚLA ČSSD, TOLIK ROZJETÁ PO TRIUMFU V KRAJSKÝCH VOLBÁCH? CO NÁM TYTO VÝSLEDKY ŘÍKAJÍ SMĚREM K PODZIMNÍM PŘEDČASNÝM VOLBÁM? TO JSOU TŘI ZÁKLADNÍ OTÁZKY, NA KTERÉ SE VE STRUČNOSTI POKUSÍ ODPOVĚDĚT TATO STAŤ.

tie mladých voličů, kteří jsou schopni a ochotni se svým vlastním stylem vyjadřovat k věcem veřejným, b) pokud intenzita útoku překročí jisté hranice, řekněme hranice obecného vkusu, může přerůst v opačný efekt – vyvolání soucitu s „obětí“. Čísla z průzkumů ukazují, že právě soucit sociálním demokratům zachránil aspoň jakýs takýs výsledek. Ostatně, nebylo to poprvé, neboť podobný efekt jsme mohli vidět už před sněmovními volbami 2006, v době tzv. Kubiceho aféry.

Negativní pocity vůbec představovaly silnou složku motivace těch, kdo přišli volit ODS. Přibližně třetina z nich v povolebních průzkumech uvedla, že mezi důvody volby patřila jednak osoba Jiřího Paroubka, jednak populistické sliby ČSSD.

Zajímavou otázkou představuje po dlouhé roky tliv volební účasti na výsledky. V minulosti bezpochyby platilo, že nižší účast nahrává stranám s disciplinovanými voliči: KSČM, KDU–ČSL a ODS. Časy se v tomto ohledu poněkud mění. Sociální demokraté si své voliče lépe chrání a posilují jejich vazby na stranu. Napak u ODS došlo k určitému oslabení loajality voličů, což dobře prokázaly krajské volby 2008. Stejně tomu je u KDU–ČSL a v menší míře i u komunistů. Letošní eurovolby tento trend částečně potvrdily, o čemž svědčí přece jen mnohem větší zisk ČSSD a napak ztráty KSČM. Stejně tak ale můžeme konstatovat, že ODS opět prokázala schopnost oslovení vlastních voličů, jež je ale úzce spjata s jejich již zmíněným zájmem o věci ve-

řejné a zároveň silně „proevropským“ cítěním, z něhož pramení i pocit volební odpovědnosti.

Co nás čeká na podzim?

Eurovolby jsou už minulostí. Politická scéna již naplno žije podzimním kláním o poslanecká a ministerská křesla. Eurovolby nám ale v každém případě naznačují, co můžeme očekávat od politického podzimu. V první řadě velmi nákladnou a viditelnou kampaň, která podle všech indicií předčí vše, co jsme zatím zažili. Kampaň to navíc bude velmi ostrá, plná negativismu.

Zdá se, že tématem číslo 1 bude ekonomika, jejíž propad se stále nezastavil. Jistou šanci na relativní serióznost snad představují přání velké části veřejnosti, která si tváří v tvář ekonomické krizi přeje přece jen více racionality a méně populismu. Kdo to dříve pochopí, bude mít velký náskok. Do hry navíc mohou promluvit (staro)noví političtí hráči: TOP 09 vedená populárním Karlem Schwarzenbergem s očekávanou sebestylizací do role nejracionalnějšího a nejméně populistického, přesto ale ryze centristického uskupení, případně subjekt typu Suvěrnity, jejíž elektorát v eurovolbách sestával ze zklamaných z různých pólů politického spektra.

V každém případě ale eurovolby ukázaly, že výsledek volebního klání bude až do konce mnohem otevřenější než kdykoli v nedávné minulosti. A to je asi vůbec nejzajímavější výpověď...

CEVROINSTITUT

[school of political studies]

VYSOKÁ ŠKOLA

ÚSTAVNÍ A SPRÁVNÍ PRÁVO

VEŘEJNÉ FINANCE

VOLEBNÍ A STRANICKÉ SYSTÉMY

POLITICKÝ MARKETING

PRÁVNÍ SPECIALIZACE VEŘEJNÁ SPRÁVA POLITOLOGIE A MEZINÁRODNÍ VZTAHY

- ❖ **Bakalářské a magisterské studium v atraktivních oborech, včetně MPA**
- ❖ **Prezenční i kombinovaná forma přímo v centru Prahy**
- ❖ **Renomovaný pedagogický sbor v čele s Prof. Miroslavem Novákem a Prof. JUDr. Dušanem Hendrychem**
- ❖ **Den otevřených dveří: 2. září 2009**

E-MAIL: INFO@VSCI.CZ, TEL.: 221 506 706 (707)

WWW.CEVROINSTITUT.CZ